Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/allworksofabrham0000vari

אברהם רייזען.

פינפטער באנד:

ליעדער

ארויסגעגעבען פון פערלאג א י ד י ש
1917 ניו־יארק. פרע"ז

אלע ווערק

פון

אברהם רייזען.

אין 12 בענדער.

יובילעאום אויסגאבע.

צווייטע אויפלאגע.

אין מיטען וועג.

Copyright, 1917
by
JEWISH BOOK AGENCY

אין מיטען וועג

איך שטעל זיך אב אין מיטען וועג.
איך הויב אן וואס דערמאנען.
איך הויב אן וואס דערקאנען —
איך הער א גרוס פון אלטע טעג.

דער גרינער בוים ביי'ן וואסער שטעהט,
ער שטעהט שוין אנגעבויגען —
א פויגעל איז פערביי געפלויגען —
דאס הארץ איז פול מיט שרעק און פרייד...

פרעמדע ליכטער! מאכען
ליכטינער דערנעבען;
אין דער ווייטער ווייטקייט
הענגט דערזעלבער חושך.

האב איך מיך נעלאזען
אין א וועג א ווייטען
אויפזוכען מיין גלויבען,
יענעם, רייגעם, העלען.

ווייט דער וועג ליגט הינטער,
הינטער שטעדט און לענדער,
הינטער טיעפע ימים,
וועלכע ברויזען מעכטיג.

* * *

אין א קליינעם שטעדטל
שטעהט א שול א גרויסע;
פריה און אוונד רוישען
דאַרטען אלטע תפלות...

ביי דער טיר אין ווינקעל
לויכט שטיל דער נר תמיד,
צוויי ליכט שמעלצען, צאנקען
ביי דעם אלטען עמוד.

ערגעץ אין א ווינקעל
שטעהט א גראַהער אלמער,
אַנגעפילט מיט ספרים —
קומט מיט מרה שחורה...

דער פערלאָרענער גלויבען.

בין איך מיר נעגאנגען
זוכען יענעם גלויבען
פון די טעג די אלטע.
וואס איך האָב פערלאָרען.

* * *

עס בעפאלט דער אָוונד —
פינסטער איז דער הימעל,
ווי מיט פּעך פערגאָסען —
זעלטען בליצט א שטערען.

ניט א שטילען ציטער
און ער ווערט פערשוואונדען,
און דער הימעל ווידער
טוט זיך אָן אין שוואַרצען.

און אָ דיקער פּחד
לעגט זיך אויף דיין זעלע,
און די אויגען זוכען
ערנעץ ווייט א ליכטעל.

צינדסטו אָן דיר ליכטער
ערגעץ־וואו געבאָרגטע,
און דו ווילסט די שרעקען
מיט דער שיין פערטרייבען.

הערבסט-געדאנקען

ביי מיין פענסטער בליהט אן אקאציע —
שוין שפעט, שוין שפעט;
עס קומט א פויגעל צופליהען און טשוויטששערט,
און רעדט און רעדט:

„עס וועט די אקאציע פערוועלקען, דאך בליהען —
צוריק, צוריק!
און דו וועסט שטארבען און קיינמאל ניט וויסען
פון גליק, פון גליק!...“

אין די אלטע ספרים
קום איך זוכען לעבען...
נייעם לעבען, קרעפטען
העלע, ריינע בליקען...

און איך האב געבלעטערט
איין בלאט נאכ'ן צווייטען
און געזוכט בעלויונג
פאר מיין וועג, דעם לאנגען...

נאהענט אלע אותיות,
און בעקענט די וועגטער,
דאך דער זין — פערגעסען,
פרעמד אזוי און פינסטער...

כ'האב אין גראהען אלמער
אויפגעזוכט מיין קינדהייט, —
דארט איז זי געלעגען,
ווי א טויב אהן פליגלען.

און נעברומט מיט וועהמאג
און נעקלאגט מיט וועהמוט
און נעבעטען רחמים:
פליגעל! פליגעל! פליגעל!...

ווי שטיל

ווי שטיל איז אין וואלד, און ווי שען!
א רוה אויסגעגאסען —
זייט שטיל, מיינע זארגען, זייט שטיל —
אין הארץ לינט פערשלאסען!

ניט רודערט, ניט צאפעלט, ליגט שטיל,
אויף שעם זיך אייך צייגען
פאר בלעטעלעך, בלומען אין גראז,
פאר ערנסטע צווייגען.

שלאפט אייז, מיינע זארגען — שלאפט אייז.
און הערט צו דעם ניגון
פון פייגעלעך, פליגלעך אין וואלד
און לאזט אייך פערווייגען!...

ווער?

אבגעהאקט די פליגעל
האט מען דיין געראנק...
ווער האט דיר געטאן עס —
ווייסט ניט—ס'איז שוין לאנג!
אפשר, אין דיין קינדהייט,
אפשר, נאך אין וויגעל,
האט דיין מאמעס ליערעל
דיר געשאדט די פליגעל?

אדער נאר דער חדר,
נידערעריג און ענג:
אויפן פיר די ברייטקייט,
אויפן פיר די לענג;
און דער געלער רבי
מיט'ן געלען אלף —
איז פאר דיינע פליגעל
נאר געווען דער חלף?

אדער שפעטער, שפעטער,
ביסט פון חדר פריי,
און דיר ווינקען וועגען,
ברייט און גרין און נייי,—
נאר די נויט בעוויזען
האט זיך באלד אין מיטען
און די פליגעל דיינע
בייז דיר אבגעשניטען?...

פלוצלונג וועלט דיר אומעטיג

...פלוצלונג וועלט דיר אומעטיג,
פיהלסט זיך ווי נעביינענער:
האָט נעריהרט דער וועלט־שמערץ דיר,
צי דער שמערץ, דער אייגענער?

קוקסט אין נאָס אָן יעדערן
אין דעם בליק — בעליידיגונג,
אַדער ווי פעראורטיילטע
וואַרטען אויף בענעדיגונג...

לאָזטו זיך אהיים צוריק
שוין א מיד נעוואָרענער,
און דו וואַרפסט זיך אויפ'ן שטול
ווי א לאַנג פערלאָרענער...

זיצסטו א פערזונקענער,
זיצסטו לאַנג און קלעמסטו זיך,
וואַלסטו וועלען תפלה טהאָן —
פאר דיין שאטען שעמסטו זיך...

א ר א ט ה

א. היט זיך מיט דיין רעדעז —
דיין וואָרט, עס קומט פון האַרץ.
די נאַם וועט עס צוטרעטען
אוז מאכען ברודינ, שוואַרץ.

דו רעדסט אז אַנדער לשון.
עס קלינגט ווי א נעזאַנג.
אוז דא דאַרף מען דעם גראַשעז.
זיין דומפינ־שוועדעז קלאַנג.

אוז אלע פרעמד כסדר.
געפינסט קיין פרייגד אין זיי:
פערשפאר זיך אין דיין חדר
אוז שטילערהייט פערגעה!...

לעבענס-אַנגסט

עס בעפאלען מיך אנגסטען פון לעבען.
עס בעפאלט מיך פון לעבען דער שרעק.
און וואו נאָר דו זאָלסט א בליק נעבען,
איז צער און טרערען אַהן ברעג...

עס זייגען דאָ מענשען, וואָס לאַכען
און וויזען מיר שמחות אַהן צאָהל...
און הייסען מיר פרעהליך זיך מאַכען —
איך פאָלג זיי און טו עס צומאָל.

דאָך גלעה איך פאר־טאָג פון די פריידען,
דערזעה איך די „פרוי" ביי א ראָג;
און אנדערע מענשליכע לוידען —
און ס'שרעקט מיך דער קומענדער טאָג...

דריי ציימען...

דו זעהסט דאָרט צוויי ביינאנד,
זיי שפּילען זיך אין זאמד;
זיי שפּיעלען זיך און יאָגען זיך,
און פּרעהען זיך און טראָגען זיך...
א, קינדער, קינדער צוויי!
די וועלט נעהערט צו זיי.

דו זעהסט זיי צוויי באנאנד,
זיי געהען האנד אין האנד;
זיי האלזען זיך, זיי דריקען זיך,
זיי קושען זיך, זיי קוויקען זיך...
דאָס איז די יוגענד־פּאָר,
דאָס איז — א נייער דור!

דו זעהסט דאָרט איינעם געהן
אליין, אליין, אליין!
אין האנט א שטעקען האלט ער,
קוים־קוים ער געהט, באלד פּאלט ער...
ווער איז דאָס? ציטערסט אויף?
דאָס איז דער סוף, דער סוף!

דאָס פערשפּעטיגטע ליעד

דו האָסט פערשפּעטיגט מיט דיין ליד,
דו ביסט אליין געקומען;
די וועלט איז יונג, און דו ביסט מיד.
די וועלט האָט זון און בלומש

פערשפּעטיגט ליד! ניט פאַל אראָב,
דו וועסט צוריק פריה ווערען,
ווען טאָג פערלעשט זיין לעצטען שטראל
און נאכט פערלעשט די שטערען!...

צווייערליי צער.

איך טראָג אין האַרץ א נרויסען צער —
ער איז ניט מיינער;
א, וועלט, נעם צו פון מיר דעם צער,
ער איז דאָך דיינער.

איך האָב ביי דיר נענומען איהם,
ביי דיינע קינדער,
נעווּאָלט איהם לויטערן אין האַרץ,
איהם מאַכען לינדער...

נו, וואקסט ער דאָרט ביי מיר און וואקסט
און ווערט אלץ שווערער;
א, וועלט, נעם צו דיין צער פון מיר,
איך קאָן ניט מעהרער!

מיין אייגען צער איז גרויס נענוג
און גרויס מיין ליידען —
עס האָט מיין אַרים האַרץ ניט מעהר
קיין פלאַץ פאר ביידען!...

טשיריק, טשיריק:
עס קאכט דאס בלוט:
טשיריק, טשיריק:
די וועלט איז גוט...

פלוצים אין דער הויך געהויבען
האב צום בוים איך מיינע אויגען:
וויסט דער צווייג איז דאַרטען אויבען —
ס'איז דאס פייגעלע פערפלויגען...

כ'האב נעזוהן איהם פליהען, פליהען,
זיינע פליגעלעך צענומען;
מיינע האפענונגען, גליקען —
אויף די פליגלעז מיטגענומען...

וואו־זשע זוכט מען אויף דעם פויגעל?
כ'האב געוואנדערט טעג און יאהרען:
ניט געפונען איהם שוין קיינמאל
און מיין גליק — זינט דאן פערלאָרען!

עס איז געווען...

עס איז געווען אמאל...
ווי לאנג — ניט פרענט —
דער שטויב פון לעבען האט
די ציים פערדעקט...

איך בין געלעגען
אונטער א בוים...
דאס הארץ פול ליעבע,
דער קאפ — פול טרוים...

און אויף דעם בוים
האב איך געהערט:
א פייגעל זינגט
גאר אונגעשטערט.

א פייגעל זינגט,
א פייגעל לאכט...
מיין צוקונפט דאן
האב איך געמאכט.

טשיריק, טשיריק:
א קוש, א דריק,
טשיריק, טשיריק:
א ווייטער גליק!

די פרייד רעדט פון טרויער,
דער טרויער פון פרייד
און איינער פערשטעהט ניט
דעם אנדערענס רייד...

פרייד און טרויער

צוויישען דער פרייד און דעם טרויער
שטעהט א מויער...

די פרייד וואלט אמאל
צום טרויער געגאנגען —
צו הויף איז דער מויער,
זי קען ניט דערלאנגען.

מ'דארף קלעטערן, שטייגען —
דאס קען ניט די פרייד:
זי קען נאר צורייסען
איהר זיידענע קלייד.

דער טרויער וואלט אויף
מיט דער פרייד זיך בעקענט,
דער מויער איז הויף
און קורץ — זיינע הענט...

און וויילען זיי מאכען
די הערצער זיך גרינגער,
דאן קלאפען זיי אן
אין וואנט מיט די פינגער.

2.

טראָגט זיך אויפ'ן ים א שיף,
אויפ'ן מיטען ים;
פריי דאָם וואסער, פריי דער ווינט,
אהן קיין שטער און צאם!

ווינט און וואסער דרעהען זיך,
ווייסען נישט פון רוה;
ווינט און וואסער האלטען זיך,
שמועסען אויף דו...

אויפ'ן דעק פון שיף שטעהט קוים
ס'מענשעלע, דער האר,
שפּאַרט זיך אָן פּאַרענצען אָן,
ציטערט פאר געפאהר...

קוקט פון ים דעם ווילדען שפּיל —
די געפאהר איז גרויס —
קוקט און הערט, ווי ים און ווינט
לאכען הויך איהם אויס!...

אויפ׳ן ים

1.

און ווידער דער ים און די וועלען־בערג ווידער.
און ווידער די פויגעל בעגלייטען פון הינטען
און שרייען און לאר׳מען מיט ווילדען געדודער.
און ווידער די שטורעמס, די קרעכצענדע ווינטען...

און ווידער אין שיף, אין דעם איינזאמען, גרויסען,
אין מיטען דעם הימעל, אין מיטען דעם וואסער.
און ווידער, א, וואנדערסטו מיד און פעשרטויסען,
דו ארימער מענשעל, דו טרוי׳ריגער, בלאסער!

וואוהין און צו וועם און צו וואסערע צילען?
דאס גליק ליגט בעהאלטען אין אבגרונד אין טיפען,
דער ים וועט דיין דארשט נאכ׳ן גליק דיר ניט שטילען,
דיך וועלען ניט ברענגען צום איהם קיינע שיפען...

4.

עס האָט צו מיר א וואל געזעגט:
„גענוג געוואנדערט שוין, פּאָעט!
דו מיינסט, די וועלט איז ווירקליך גרויס? —
אך, נאָך א י י ן רייזע, און שוין אויס!

א קיילעכדיגע איז די ערד —
דאָס האָט מען לאַנג שוין, לאַנג דערקלערט.
און וואו דו לאָזט זיך זוכען גליק —
דו קומסט צום זעלבען אָרט צוריק"...

3.

די בערוהיגונג

בערוהיגט איז דער ים. שטיל קייקעלט ער די וועלען
און לויטער קוקט ער מילד צום הימעל צו דעם העלען.
עם דאכט זיך, ער, דער ריז איז צום בעשלום געקומען:
ניט העלפען וועט זיין וואַרפען זיך, זיין לייַרעמען און ברומען.

און אלע זיינע שטאַרקע, ריזיגע פערלאַנגען
וועט ער שוין קיינמאל ניט אין שטאַנד זיין צו דערלאַנגען.
אויך איהם האָט גאָט בעשטימט געוויסע וועגען
און קיינמאל וועט ער ניט ארויס פון זיינע ברעגען...

דער ניגון

איך האָב איהר זאָגען פיעל געוואָלט
און האָב נעשווינגען:
דאָס וואָרט וואָלט קאַרג און קאַלט געווען,
עס ברויך א ניגון...
דער ניגון האָט אין האַרץ נערוהט,
און טיף פערשלאָסען:
כ'האָב שפּעטער ערשט פאר שטיין און בוים
איהם אויסגעגאָסען.

5.

אויפ׳ן וואסער

מיר זיינען אלע אויפ׳ן וואסער בלויז:
מיר שווימען שטאלץ און דרייסט און זיכער,
און אויפען זיך צו קומען ניכער
צו דער בעשטימטער שעה צו הויז.

מיט האפנונגען איז פול דאס הארץ און פיעל,
און פול מיט אויסגעטראכטע גליקען;
מיר הויבען דאַרשטיג אונז׳רע בליקען
אהין, אהין צום ברעג, צום ציל!

אט באלד, אט באלד! — עס שאלט דאס ליעד:
דאס הארץ מיט היימליכע געפיהלען,
די כוואליעס ווינגען זיך און שפילען,
זיי גלעט א לינדער ווינט פון זיד...

נו, קומט אן אייז־בארג אן פון נאַרד,
ער קומט מיט קעלט און טויט געצויגען,
מיט טויזענט שפיצען, טויזענט אויגען —
און ס׳פלאצט די שיף, ווי אן אקאַרד...

א טראָפען...

א טראָפען לעבענס־פרייד
אין כוס פון לייד
מיר ניסט אריין
און לאָזט מיך שכור זיין!...

איך בעט מיט אויסגעשפרייטע הענט:
נאָר איין מאָמענט!
בעפרייען זיך פון יאָך,
און שטארבען גלייך דערנאָך!

וועמען?

וועמען דריק איך צו מיין ברוסט !
אין דער נאכט פון שטילער לוסט?
וועמעם ליפען פרעס איך צו
אין דער נאכט פון צארטער רוה?

א, די נאכט, זי געהט ארום
און זי מוסר'ט שטיל און שטום:
וואס פערשוועגדסטו מיך אומזיסט,
ניט געהאלזט און ניט געקוסט?

איך בין שטום און איך בין בלינד,
און דו, ארים מענשען־קינד,
בלאנדושעסט אום'עט אזוי שפעט
אהן א מיידעלס האנטס א גלעט.

מיין בעט

איך האָב אלץ שוין בעווענעז,
פון פיעלעם נערעדט,
נאר קיינמאל נעווידמעט
קיין שורה מיין בעט.

א פרייַנדין מיין בעסטע
אין נעכט אלערליי,
אין נעכט פון פיעל פרייַדן,
אין נעכט אויך פון וועה!

וואָס האָב איך מיין בעטעל
שוין נישט אנפערטרויט? —
דעם סוד פון דער ליעבע,
דעם סוד פון דעם טויט.

די היסטע פערלאַנגען,
דעם העכסטען בענהר,
די זיפצען, די טיפסטע,
די אמת'ע טרער...

קענסטו?

(פון פּרץ)

קענסטו, מיין ליעבסטע, דאָס פּעלד,
וואו אלע דורות
זייהען מיט טרערען?

קענסטו, מיין ליעבסטע, דאָס פּעלד,
וואָס האַרעווען שטייגער
אָן נעהרט בלוט וועריס?

קענסטו, מיין ליעבסטע, דאָס פּעלד,
וואו צווישען די זאָנגען
בליהט דאָרט מיין האָפּען?

קענסטו, מיין ליעבסטע, דאָס פּעלד,
וואו מיין הארץ און מיין ליעבע
וועלען וועט עס איז שלאָפען?...

איך זיץ אין ווינקעל אין קאפע ביים קלייגעם טיש...
די גלאז איז קאלט, מיין שוואונג נאך היים און פריש...
אך, מיין נעראנק — ער וואלט נאך וויטער ערגיץ־וואו,
אך, שארע... ש ם ע ט... מען מאכט די קאפע צו!

אין קאפע

כ'האב ליעב אוועקצוזעצען זיך אין ווינקעל פון קאפע
און טראכטען, טראכטען לאנג פון היים, פון ליעב', פון וועה...
ס'איז אנגענעהם אזוי און ליעב, און זים, און גוט —
אין קאפע ווערט שטיל — די אלטע זאַרג — זי רוהט...

איך בין א נייער מענש — א ביסעל מיד און קראנק,
מיין ווילען שוואַך, דאַך שטארק, וואויליונגעריש איז מיין נעראנק.
ער פליהט די נאנצע וועלט ארום און קומט צוריק
אזן ברענגט פון אלע עקען וועלט צו ביסלעך גליק..

„איטאליען" ! אך, ווי היימליך קלינגט דער קלאנג !
נאר מיין נעראנק — ער האלט זיך דאַרט ניט לאנג :
יאפאן איז שענער נאך און פול מיט סוד און טרויס ;
מצרים, וואו עס פליסט דער ניל, און ס'בליהט דער
פאלמענבוים...

אזן קאליפארניען ! אך, דאַרט בליהט איצטער פרוכט !
(ער האט א ראַזען־עפעל אבנעריסען, נלייך פערזוכט ;
אך, מיין נעראנק, ער האט אזוי פיעל מוט אזן קראפט:
ער בייסט די עפעל, אזן עס פליסט אזן רינט דער זאפט !)

אזן באלד פערשווינדט ער ווייטער, ווייטער נאך
דאַרט אין מאראקא זיינען שהנע טעכטער דאך :
די אויגען שוואַרץ, די קערפערם ברוין אזן שלאנק...
(אומארעמט איינע האט שוין מיין נעראנק !)

דער בוים ביים פענסטער

עס פייפט דער ווינט. דער בוים אין פענסטער
קלאפט אן מיט זיינע צוויינען,
פונקט ווי מיט דראהענדינע פינגער —
ער ווילּ מיר אומגליק צייגען..

איך קום ארוים — די בלעטער זיינע
פערוועלקט, פערדארט און שיטער;
און אונטען ליגען זיי צעשפרייטע
פון בייזען הערבסט־נעוויטער...

איך קוק אריין אין שפיגעלּ מיינעם,
פון שרעק אדורכגערונגען;
א גרויע האר, א קנייטש אין שטערן —
מיין הערבסט האט אנגעקלונגען.

צו מיין גליק

דיקער טרויער דעקט מיין האַרץ...
פינסטער, פינסטער, טריב און שוואַרץ...
און א וואַלקען פאר מיין בליק
ציהט פאַראויס, פאַראויס —
א, ווי שוואַרץ און גרויס!.. .
רעטע, רעטע זיך, מיין גליק!

גליק מיינס, גליק מיינס, נעם זיך רעכטס:
זעה, ווי ס'טראַגט און יאָגט דאָס שלעכטס
מיט אַן אימפעט און געלויף...
זעה דעם שטויב, דעם שטויב;
א, דו ווערסט צו רויב! —
רעטע זיך, מיין גליק, אנטלויף!..

פון אייגענעם קומאל.

איך האָב אין לעבען...

איך האָב אין לעבען גליק געוואָלט,
געזוכט פון לעבען בלויז דאָס גאָלד...
געזוכט אין הייליגן און געגראָבען
געוואָלט דאָס גליק און גאָלד צו האָבען.

א, קיינער האָט ניט קיין בעגריף,
ווי ווייט געגראָבען און ווי טיף...
ס'איז גרויס געווען מיין פערלאָנגען,
איך האָב דאָס גאָלד געוואָלט דערלאָנגען.

אומזיסט דאָס לעבען אָבגעבלייבט:
איך האָב דאָס גאָלד ניט דערגרייכט;
איך גראָב און גראָב און אַרבייט פליסיג
צעהן יאָהר און צוואַנציג, אָט איז דריסיג...

און איינמאָל... שפּעט אין נאַכט געווען,
האָב איך אין שפּיגעל זיך דערזעהן,
און האָב זיך ווי פון טויט דערשראָקען:
א, זילבער... זילבער — מיינע לאָקען!...

אני מאמין

מיט א טרויעריגען ניגון —
און די אויגען פלאמען —
ברומט דער איד ביים דאוונען היימליך,
פליסטערט „אני מאמין" :

„אני מאמין, ברומט ער טענליך —
מארגען, היינט, צי שפעטער,
ווארטען וועל איך אויף משיח —
קומען, קומען וועט ער...

„זאל עס זיין נאך לאנג צו ווארטען,
זאל ער זיך פערזאמען —
איך וועל ווארטען, ניט אויפהערען
זאגען אני מאמין...

„זאל דער גלות זיין ווי ביטער,
זאל מען שווערער פרעסען : —
איך וועל אני מאמין זאגען
קיינמאל ניט פערגעסען...

„אויף דיין הילף, מיין פאטער, האף איך,
וועלטען קאן איך טראגען :
און נעדולדיג וועל איך טענליך
אני מאמין זאגען"...

דער אויוועז
(פון ליטא)

שטעהט אין שטוב א גרויסער אויוועז,
ווי ער וואלט זיך וועלען רייצען...
אוז די אר'מע בעל־הבית'טע
האלט איהם שטענדיג אין איין הייצען...

ס'איז אן אלטער בייזער אויוועז,
קוקט אזוי מיט צער אוז רוגז;
ס'וויל אויך נאפט אין איהם ניט ברענען,
תמיד שטעהט ער קאלט אוז ברוגז.

צעהנדליג שוועלעך אויסגעריבען,
אנגעלענט די בעסטע „קארע" —
ער פערלעשט אלץ מיט זיין אטעם,
ווי געשאדט וואלט איהם עין־הרע...

אוז עס העלפען איהם קיין סגולות:
ס'שפארט דער רויך אלץ אומגעהייער...
אוז די אר'מע פרוי — זי שטיקט זיך,
אוז עס זעהט זיך קיין פונק פייער...

הויבט זי אן דעם מוליער שילטען —
(יענער איז שוין לאנג געשטארבען !...)
טראגט זיך אן דער מאן פון דאוונען,
פאלט ער גלייך איהר פאר א קרבז...

אויף א פערד א ווייסען...

אויף א פערד א ווייסען
ווען משיח קומען,
האָב איך אין מיין קינדהייט
ציט'ריג שטיל פערנומען.
אוּן אין הארצען האָבען
יונג געבליהט פאַנטאַזיען.
ווי די ריינסטע בלומען.

*

שוין פערפלויגען זייַנען
פיעלע, לאַנגע יאָהרען —
ס'לעבען האָט דערעסען.
משיח'ן פערגעסען...
דאָך דאָס פערד, דאָס ווייסע,
פוּן דער שענער מעשה
לעבט נאָך אין זכרון.

ווי דאָס גאַנצע לעבען
שלעפט זיך שוער מיט פלאַגען!
היי, דו פערד, דו ווייסער,
קום אוּן זאַלסט מיך טראָגען.

טראָג מיך, ווּאו ס'איז פרידען,
ווּאו אתרוגים בליהען,
ווּאו ניט אויף משיח —
לאָמיר ביידע ציהען!..

ביים גרענעץ

כ'שטעה אין וויסטען פעלד ביים גרענעץ.
ס'ציהט מיך ווייטער. נישט צו מאכען:
צוויי סאלדאטען היטען, וואכען —
א, ווי לאנגוויילט ביים גרענעץ!

צוויי סאלדאטען וואכען, היטען,
כ'זאל די גרענעץ ניט אריבער...
אויפ'ן וויסטען פעלד ווערט טריבער:
צוויי סאלדאטען וואכען, היטען.

צוויי סאלדאטען מיט די זעבעל...
פאר מיר, הער איך, לידער קלינגען...
א, ווי וואלט איך איבערשפרינגען! —
ביי דער גרענעץ פאלט א נעבעל...

צוויי סאלדאטען שטיל מארשירען...
פאר מיר, זעה איך, צינדט זיך פייער
אין אן אנדער וועלט א פרייער
צוויי סאלדאטען שטיל מארשירען...

לויפט ער ווידער אין בית־מדרש,
דאָרט איז רוהיג, דאָרט איז ווארים —
באפען צו זיין טייל די קינדער,
און זי וויים ניט פון דערבארעם...

און דאָס האַלץ וויל אַלץ ניט ברענען,
ביי דער אַר'מער קראנקער מאמען,
דאָך אין הארצען ברענט א גהינום,
אוש די דארע באקען פלאמען...

אלעס, וואס מיר זעה'ן
זעהען מיר אין צוויי:
אין דער נייער פרייד
ברומט די אלטע וועה...

צווישען מויערען...

צווישען מויערען
אין דער נייער וועלט —
טראגט פאר ד'אויגען זיך
אונזער אלט געצעלט.

פליהען אויטאם אום
ציטערט אויף די ערד —
בענקען מיר אויף דא
נאך דעם וויסען פערד.

ברענען פייערן,
בלענדען דאם געזיכט,
דאך עס גלעט אונז נאך
פון דער חיים דאם ליכט.

רוישען מיטינגען,
רעדנער קומען אן,
דאך אין אויער קלינגט
אלץ דעם מגיד'ס מאן.

„טיפארערי" זינגט
יעדעם קינד און „באי"
אין די אויערען קלינגט
דעם בעל־תפילה'ס „אוי!"

אין דער היים

אין דער היים דאַרט אין דער אלטער
איז שוין הערבסט לאַנג, טריבער וועטער.
פון די בוימער פאַלען בלעטער
און עס בלאָזט א ווינד א קאַלטער.

אין דער היים דאַרט וואַנדלען אום'עט
דונקלע, פינסטערע געשטאַלטען — — —
אין בית־מדרש אין דעם אלטען
שוועבט ארום א גרויער אומעט.

אין דעם היים דאַרט אלעס שרעקט זיי...
בלעטער פאַלען, ס'וועלקען גראַוען,
הייזלעך שטעהען ווייסט פערלאָזען
און א קראַהע קומט און וועקט זיי...

אין דער היים דאַרט לעבט זיך שווער זיי,
טראַגט זיך אין דער לופטען וועהען,
איינגעאַלטענע געשרעהען —
אין דער ווייטער היים — איך הער זיי!..

י ע נ ע...

יענע ווינטעלעך די קיהלע,
אין דער אלול נאכט,
און די שוהל, און דער בעל תפלה —
אלץ האט אויפגעוואכט.

אין דעם רוישיג לאנד און ווייטען
זעהסטו וויעדער זיי,
און עס לעבען אויף די צייטען
פון דיין פרייד און וועה.

ווי זיי קומען נאכאנאנדער,
יענע נעכט און טעג —
אין דיין לעבענס לאנגען וואנדער,
אויף דיין נייעם וועג!

ווי עס לויכט נאך יענער שימער
פון די אלטע וועגט!
דאס פערלאשענע אויף אימער
ציגרט זיך אן און ברענט!

און ווי ווייט דו ביזט פון אלטען
און ווי נאהענט דאך,
און ענטרונענע געשטאלטען
נעהען אלץ דיר נאך!..

צו א שלומית

(אן אמעריקאנער לידעל)

א, שולמית מיינע! שאדע,
וואס דו ביסט קיין הירטין נישט:
נישט אויף גרינע בלומען־בייטען
האב איך דיך צוערשט נעקושט!

א, שולמית מיינע! שאדע,
וואס קיין קיניג בין איך אויך
און אין שלעסער נישט געבראכט דיך,
נאר אין צימער — פינף־שטאק הויך...

און געקלונגען האבען לאנג מיר —
ס'איז געווען א ווינטער־נאכט —
ביז דער הויז־היטער, פערשלאפען,
האט די טיר אונז אויפגעמאכט...

א, שולמית מיינע! שאדע,
וואס אויף מארגען אין דער פריה
האסטו זיך נעאיילט — נעלאפען
צו דער ארבייט, צו דער מיה...

היימישע טעכטער
(א ניו־יאָרקער בילד)

איך גיע אין די רוישענדע גאסען —
שוין זעקס איז דער זייגער פארנאכט —
אין רייהען אין שוואַרצע זיך ציהען
די אידישע טעכטער פערשמאכט.

א, אידישע טעכטער פון שעפער!
אין בליק אייערם זעה איך גיהיים,
דעם חן פונ׳ם אידישען שטעדטל,
דעם גלאַנץ פון דער ווייט־ווייטער היים..

איהר גיהט איבער שטייגערנע סטריטען —
די ערד און דער הימל פערשטעלט:
דאָך דופטען נאָך אייערע קליידער
די דופטען פון שטעדטלשען פעלד...

און קוק איך אייך אָן אלע טיפער,
דערזיה איך נאָך מהרער און נאָך:
די קרוינען פון טויזענטער יאָהרען —
זיי גלאַנצען ארוים פון דעם יאָך...

דען אלע זייט איהר דאָך בת־מלכות,
דער יחוס רוהט שטיל אייך אין בליק...
ווי זייט איהר פערשקלאפט איצט געוואָרען!
ווער ברענגט אייך צום קעניג צוריק?...

דער ערוואַרטעטער טאָג.

יום שכלו טוב.

ווי וועניג מיר האָבען יום־טובים,
די וואָכעדיגע טעג אזוי פיעל.
מיר ווארטען אויף יום־טוב און ווארטען
און בלאָנדזשען און טומלען אָהן ציעל.

צי ווייסט איהר דאָך, אַרימע מענשען,
איהר, קינדער פון זאַרג און פון פלאָג, —
עס לויגט נאָך וואו ערגעץ בעהאלטען
א יום־טוב'דינ־אייביגער טאָג...

ער לויגט אין דעם שוים פון דעם הימעל
און גליהט אין דער זון פורפור־רויט;
ער קאָן זיך פאר אונז נאָך ניט ווייזען —
עס איז נאָך די ערד פול מיט קויט...

זי וועט אָבער ריין אמאָל ווערען —
(דער מענש — ער מוז העלפען דערצו!)
און נידערן וועט ער פון הימעל
מיט ליכט און מיט שטראָלען און רוה...

אין מינוטען וויסטע...

אין מינוטען וויסטע,
וועו ארום איז שווארץ,
נאט, מיט ליעבע־קוואלען
פיל מיר אן מיין הארץ...

אלץ איז אזוי עלענד,
וויסט ניט וואס צו טהאן;
נאט, מיט ליעבע־קוואלען
פיל מיין הארץ מיר אן!

און די ארעמס מיינע
בריים און שטארק מאך זיי,
אז די וועלט אומארמען
זאל איך מיט איהר וועה!

דער וועג ווער קען וויסען? דער וועג האט קיין סוף —
ער האט איהם געפונען אין אייביגען שלאף.
און מיר בלאנדזשען ווייטער אהן אנהויב, אהן ענדע —
עס קלינגט אזוי טרויריג די פרישע לעגענדע!...

דער טויט פון נביא

עס האָט זיך דער זקן פון שלאָף אויפגעוואכט
אין מיטען דער שטיל׳ער, דער פינסטערער נאכט,
געבעטען געהיימס פערד און וואגען צו שפאנען
און גיכער און שנעל׳ער אנטלויפען פון דאנען.

— „וואוהין?" האָט דעם זקן זיין תלמיד געפרעגט. —
„אהין, וואו די שלעכטס און די רשעות זיך עקט!
אהין, וואו מען קאָן נאָך דאָס רעשט ביסעל יאָהרען
פערברענגען אין תפלה, אין טראכטען אין קלאָרען"...

און ס׳האָט זיך דער זקן אין וואגען געזעצט,
געוואָרפען מיט טרויער די בליקען צום לעצט
אויף אלץ, וואָס געווען איז אזוי איהם דערווידער:
דער נאָרישער טומעל, דער דומער גערודער..

און שטיל׳ער, און שטיל׳ער איהר, בוימעלעך, שווייגט,
און שטענדעלעך, וועגעלעך שפורען ניט ציגט,
עס זאָלען די שפורען די ווינטען פערטראָגען,
און זאָל מען ניט זוכען, און זאָל מען ניט יאָגען!..

א, זקן דו אלטער, א גוטער פראָפעט,
עס איז דיין אנטלויפען פון מענשען צו שפעט!
מיר האָבען פערבלאָנדזשעט אין קרום־לאָמע וועגען
און זוכען כאָטש איינעם דעם וועג אויסצופרעגען.

דודים פידעל

געוידמעט אפרים ציטבאליסט.

אויפן וואנט פון קיניגס חדר
העגגט א פידעלע כסדר;
שפּעט אין נאכט, וועז אלע שלאפען,
קומט א ווינט, א ווינט פון צפון,
אוז ער ריהרט די סטרונעס אז,
אוז עס יאמערט טאז נאך טאז...

אוז די קלאנגען רופען, וועקען,
אוז ס'ערוואכען טיף אין שרעקען
אלע כחנים אוז זקנים
אוז פערזאמלען זיך אינאיינעם
אוז זיי ווייגען: גאט, א, גאט,
ס'פאלק איז ארים אוז צו שפּאט!

* * *

א, די אור־אלטע לעגענדע
ציהט ביז היינט נאך, האט קיין ענדע,
אוז פון צפון בייזע ווינטען
ווילען אלע נאך ניט פערשווינדען —
אוז די נאכט איז לאנג אהן סוף,
אוז דער עולם טיף אין שלאף.

דער פרעמדער

וואס מאכסטו זיך פֿלענער, דו מענשעל, דו נאר?
דו מיינסט אויף אן אמת, אז דו ביזט דער האר.
אז דו ביזט דער האר אויף אלץ וואס פאסירט —
אך, הינטער דיין פֿליצע א פרעמדער רעגיערט...

דו טראכסט פון דיין ליעבער, אט מאהלסטו זיך אוים —
פון צימערן ליכטיגע מאכסטו דיין הויז,
און דא וועט דאס בעט שטעהן, און דארטען די וויעג —
דאן בלאזט גאר דער פרעמדער טראמפייט: צו דעם קריעג!

דאן נעהסטו בעלאדען מיט שווערען נעוועהר —
אדיע דיינע טרוימען — דו קומסט שוין ניט מעהר...
פאראוים שרייען ראבען ווי גליקליך פון רויב,
און ס'פייפען די קוילען און מאכען דיר טויב...

ביבלישע מאטיוון.

די, וואָם וואכען אָבער, הערען
אין דער נאכט אָהן שיין, אָהן שטערען.
ווי עס גיסען זיך און ציהען
זיסע, צארטע מעלאָדיען
פון א נאָהענט־ווייטען לאנד,
פון א קענינגליכער האנד...

אין טאל

(פון יחזקאל)

ס׳האָט נאָטס האנר מיך אָנגעריהרט,
און דערפיהלט האָב איך זיך ריינער;
צו א טאָל מיך צונעפיהרט —
און דער טאָל איז פול מיט ביינער.

אָנגעוואָרפען, אָנגעשאָרט
זיינען ביינער דאָרט געלעגען,
אויסגעטריקענט, אויסגעדאָרט,
אָהן א חיות, אָהן בעוועגען.

פרעגט מיך נאָט: דו מענשען־קינד,
קענען זיי אמאָל אויפלעבען?
כ׳האָב געענטפערט: איך ביז בלינד! —
ווען דו ווילסט, קאָן אלעס געבען.

האָט א ברום געטאָן נאָטס קול:
אויף די ביינער זאָל נבואה:
העיי, איהר ביינער אין דעם טאָל,
קומען וועט נאָך די רפואה...

ווערט פון טויט צוריק ערוואכט,
און איהר זאָלט צוריק אויפלעבען,
נייע חויט זאָל זיין געמאכט,
און א נייער גייסט — געגעבען!

אויף די בערג...

אויף די בערג, אויף די בערג—
דאָרט הערט מען שוין טריט...
דער אָנזאָגער געהט
פון לייבע און פריד.

בעפרייט איז דאָס פאָלק
פון יאָך און פון צוואנג,
און פייערט זיין פעסט
מיט פרייד און געזאנג...

כ׳האָב נעטהאָן באַלד גאָטס בעפעהל, —
איז א שטורעם אָנגעקומען.
ביין צו ביין איז אויפ׳ן שטעל,
אויפ׳ן אָרט צונויפגעקומען.

פלייש און אָדערן און הויט
אויף די ביינער אָנגעצויגען,
נאָר עס איז נאָך אלץ דער טויט
זיי געלעגען אין די אויגען...

און דערהערט האָב איך גאָטס קול:
נעה צום ווינט און זאָלסט איהם זאָגען:
ער זאָל בלאָזען אין דעם טאָל,
צו די מתים חיות טראָגען..

און פון אלע עקען וועלט
זיינען ווינטען אָנגעקומען.
ס׳האָט א חיל זיך געשטעלט
מיט א לארימען און ברומען.

פון ירמיה

1.

ניט בעוויין דעם טויטען,
מתים ניט בעדויער!
אויף דעם אר'מען וואנד'רער
מעהר אוו טיפער טרויער!

גרויס איז יענעמס וועהטאג,
ווער ס'פערלאזט זיין לאנד
אוו צוריק צו קעהרען
קיינמאל ניט אין שטאנד.

די בלוטיגע שטאדט

א, בלוטיגע שטאדט,
פול זינד און פול רויב!
ביסט פול מיט געשריי,
מיט רויך און מיט שטויב!

מען יאגט און מען פאהרט —
עס רעש'ט און שאלט,
עס טראגען זיך פערד,
די ביטש — ווי זי קנאלט!

און פרויען פערפוצט —
זיי דרעהען זיך אום...
נעפעלשט איז דער חן
מיט פארב און פערפום...

א צויבער אין זיי!
די ערד אונטען — ברענט...
דאס פאלק איז פערקויפט
דורך זייערע הענט...

פון קהלת

כ׳האב נעזעהן די גרויסע רשעות,
וואס איין מענש טוט אן דעם צווייטען
און די טרערען פון בעדריבטע,
און דעם פרייען גייסט אין קייטען..

און די אלע אונטערדריקטע
מוזען נאך די טרערען שטיקען;
און ניטא פאר זיי קיין טרייסטער,
וואר זאל הילף אין נויט זיי שיקען...

און בעטראכט האב איך דאס אלעס,
ווי די וועלט איז שלעכט, פערדארבען...
לויב איך בעסער יענע, וועלכע
זיינען לאנג שוין אויסגעשטארבען...

בעסער אבער איז נאך יענעם,
וואס איז גאר דא ניט געבארען, —
האט פערשפארט צו זעהן די אומרעכט
אין די קורצע לעבענס־יאהרען...

2.

וועה איז יענעם אויף דער וועלט,
וועך זיין הויז אהן משפט שטעלט,
און דעם חבר אויסגענוצט,
און די צימערן פערפוצט.

און די וועגט געפארבט פערשידען
מיט דער ארבייט פון דעם מידען.
ניט קיין פארב איז דאס, נאר בלוט!
וועה איז יענעם, וועך דאס טוט...

4.

דו ביסט נאָט צו פיעל געריכטער,
און ווי קאָן איך קענען־רעדען?
כ׳ווייל ביי דיר ׳בלויז משפט פרענען,
זאָלסט מיין פראָגע מיר בעשיידען:

אך, פארוואָס דער וועג פון שלעכטע
אויסגעפלאַסטערט איז מיט גליקען,
און זיי געהען צו דער רשעות,
ווי אויף פעסט־געבויטע בריקען?...

און ווי בוימער טיף געוואָרצעלט
וואקסען זיי און ברענגען פירות,
און אזוי פערשפרייט זיך אומרעכט
ביז די שפעטע, ווייטסטע דורות?

*
* *

קיינער האָט מיך ניט גערופען,
כ׳בין צו אייך אליין געקומען,
און געזוכט האָט מיך ניט קיינער,
כ׳האָב אליין זיך אויסגעפונען.

3.

כ׳האָב נאָטס ווארט אין מיר דערפיהלט
און געלאָזט מיך איבערערדען.
און זינט דעמאָלט — מיט נאָטס־ווארט —
שמעה איך אויס געשפּעט און לוידען.

און איך רעד פון זינד און רויב
און פון דומע בייזע זאכען:
קוקען זיי מיך שפּאָטיש אָן,
און זיי שפּאָסען און זיי לאָכען...

האָב איך מיר געזאָגט: גענוג! —
אויך מיין לעבען איז מיר טייער!
ברענט נאָטס ווארט דאָך אין מיין הארץ,
ווי א פלאָמענד העליש פייער.

האָב איך מיך געטראכט: בין מיר,
און צו שווייגען שוין בעשלאָסען;
האָט דאָס ווארט פון נאָט אין מיר,
ווי א פייער זיך צעגאָסען.

5.

אויסגעגאנגען איז דער גוטער,
שטיל פערלאָזט די שלעכטע וועלט;
וועמען האָט זיין טויט בענומען,
ווער בעמערקט — דער גוטער פעהלט!

גוטע, פרומע לייט פערגעהען,
קיינער גיט דערויף קיין קרעכץ,
וויל די וועלט איז פול געמיינהויט,
פול פערדאָרבענקייט און שלעכטס...

רוף אוך הער ניט אויף צו רופען,
ווי א שופר זאלסטו שאלען;
זאג דיין פאלק — עס איז נעשטרויכעלט,
זאג דיין פאלק — עס איז נעפאלען!

דער שומר

— שומר, שומר, אויף דער וואכט —
זאג, וואס הערט זיך מיט דער נאכט?

זאגט דער שומר און ער ברומט:
„ס'דאכט, דער טאג — ער קומט, ער קומט...

ברומט דער שומר אויף דער וואכט:
„דאכט זיך טאג און דאכט זיך נאכט:

פרענט ניט בעסער, וואס און ווען
כ'וויים אליין ניט — כ'קען ניט זעהן"...

הוי החוקקים
(פון ישעיהו)

העיי, איהר שרייבער אוז איהר קריצער,
פון געזעצען וועגען זינד:
ניין, איך קאָן אייך ניט פערטראָגען,
אייער שרייבען — לויטער ווינד!

דען דער עלענדער, נעדריקטער,
ווען צום ריכטער־הויז ער קומט,
שפּעטען אוים איהם אלע ריכטער,
אוז נערעכטיגקייש פערשטומט.

אוז אלמנות אוז יתומים
אוז דאָס אר'מע פּאָלק דורכאוים
האָט זיך ניט צו ווערען וועגדען,
ביז דער צאָרן־טאָג ברעכט אוים...

זעהט, ער טראָגט זיך פון דער ווייטען,
איינגעהילט אין פלאָם אוז בלוט;
העיי, איהר ריכטער, וואו אנטלויפט איהר
אין דעם טאָג פון דין אוז גלוט?!

2.

אוי, ירושלים־טעכטער,
אייך האָב איך בעשוואָרען:
וווּיסט איהר אפשר, וואו פּאַרפאַלען
איז מיין פרייַנד נעוואָרען?

אויב איהר וועט איהם וואו געפינען,
וואָס זאָלט איהר איהם זאָגען?
כ'בין פון לייבע קראַנק נעוואָרען,
כ'קאָן שוין ניט פערטראָגען.

— א, דו שעהנסטע פון די פרויען,
וועל איז דיין בעשערטער,
וואָס דו האָסט געלאָזט זיך זוכען
איהם אין אלע ערטער?

— ראָזיג־וויים איז ער, מיין לייבער,
מעהר פון אלע טייער:
זיינע לאָקען — שוואַרץ ווי ראָבען,
זיינע אויגען — פייער...

שיר השירים

(פראגמענטען)

1.

איך אליין — איך שלאף,
ס'האַרץ איז וואַך אין מיר;
כ'הער מיין ליעבסטענס קול,
כ'הער, ער קלאפט אין טיר:

— עפען שוועסטער מיין,
ס'איז דיין טויב פערמאכט —
מיינע לאקען — זעה —
נאס פון טוי און נאכט...

נאמ און טייוועל.

3.

איך וואלט פאר א ברודער דיך האבען געגלוסט,
וואס האט ביי איין מאמען געוויגען די ברוסט,
דאן וואלסטו געווען מיר ניט פרעמד און ניט ווייט
און קושען דיך וואלט איך אין גאס צווישען לייט.

גאָט און טייוועל

אפטמאל דאכט מיר, אז מיר זיינען
כפוי־טובה צו דער שטאָדט;
יא, די שטאָדט רעגירט דער טייוועל,—
אבער ערגער דען ווי גאָט?

* * *

ריזיג־חויכע הייזער שטעהען —
טיוועלס נייסט האָט זיי געבויט...
דאָרטען וואוינען פיעלע קינדער
פון דעם עלענד, פון דער נויט...

הויכע ריזיגע פאבריקען,—
און עס יאָגט פון זיי א רויך,
שווארצער רויך — דעם טייוועלס זעלע
און דעם טייוועלס שווארצער כח...

דאָך עס ארבייטען דאָרט קינדער
פון דעם עלענד, פון דער נויט, —
אמת, אלץ געהט פאר'ן טייוועל,
זיי אליין דאָך קריגען ברויט...

און דער טייוועל האָט אויך ליעבלינגס.
פונקט ווי גאָט — ער איז ניט שלעכט;
מאנכע קינדער לעבען לוסטיג
דורך די טעג און דורך די נעכט...

דעם דיכטערס ירושה

דאָס נייסטיגע גוטס, וואָס עס וועט נאָך איהם בלייבען,
דאָס בלייבט פאר דער פרעסע ירושה :
זי וועט אלע ברעקלעך און שטיקלעך אויפקלייבען
מיט יראת הכבוד און קדושה.

פאר יעדערע שורה, פערקלעקטע, פערמעקטע,
וועט לאָזען זי זוכען עקספערטען,
און וועט ביי זיי בעטען מיט הענט אויסגעשטרעקטע :
ענטדעקט אונז די טייערע ווערטען !

און דאָרט, וואו ער האָט נאָר א שפּאָס בלויז געטריבען,
ענטדעקט מען דעם העכסטען טראָגיזם,
און דאָרט, וואו ער האָט סתם אזוי זיך געשריעבען,
דערקלערט זי מיט טיף סימבאָליזם !

און וועט אנאָנסירען מיט אותיות די גרעסטע :
„מיט שווערינקייט איז אונז געלונגען
צו קריגען פון דיכטער די ווערק זיינע בעסטע,
וואָס ער האָט ביים ענדע געזונגען !"

און אָבדרוקען וועט זי זיין בילד אין איהר קרעמעל,
— זי וויים, ווי צו האנדלען מיט שכל;
און נעמט עס אריין אין דעם טויט־שווארצען רעמעל —
זיין בילד מיט'ן ביטערן שמייכעל...

שלאנקע פרויען, זיסע מיידלעך
קומען זיך צונויף אמאל,
און זיי בויגען זיך און וויגען,
און גן־עדן וועלט אין טאל...

טיוועלס ליעבלינגען! — זיי קומען
צו די מיידלעך אין געצעלט,
און זיי טאנצען און זיי הוליען —
א גן־עדן אויף דער וועלט...

יא, אין שטאדט רעגירט דער טיוועל,
דאך ניט שלעכט, ווי מאנכער מיינט,
און דער גאט, דער עקס־רעגירער,
זיצט אין הימעל און ער ווייניט...

צו די הימלען

ניד'רינער — ניד'רינער, הימלען, צו אונז!
אראב צו אונז נידערט!
אלץ האט פערלוירען זיין שטאלץ פון אמאל,
אלץ איז פערבריידערט.

רייך זענט איהר, הימלען מיט שטערען א סך,
מיט זון און לבנה.
די ערד איז א וויסטע און קוקט צומאל אויס —
אן אר'מע אלמנה.

און קינדערלעך קלייגע און גרויסע אהן צאהל,
פיעל קראנקע און הוסטען,
זיי רייסען דעם פארטוך פון מוטער דער ערד
און ציהען די ברוסטען...

ניד'רינער, ניד'רינער, הימלען צו אונז! —
מיר בעטען מיט טרערען,
מיר וועלען פאר עלענד, ווי עפעל פון בוים,
רייסען די שטערען!

דער אמת

עס זיינען דאָ אמת'ן פיעל —
איך האָב מיך געלאָזט אפט פערפיהרען:
איך האָב זיי שוין אלע דערקענט,
פערשטעה זיי לויט קלאנג און קאָלירען.

עס קלינגען די אמת'ן הויך,
און דופטען מיט ריחות און פארבען,
דאָך ווי נאָר דו קוקסט זיי אָן נאָהנט —
זיי ווערען פערשטומט באלד און שטארבען...

איך האָב זיי געהאלטען שוין פיעל,
פאר פיעל געקעמפט, פיעל פערטיידינט;
זיי האָבען מיך אלע גענאָרט,
און כ'פיהל מיך בעטראָגען, בעלויידינט...

דאָך גיב איך מיין ליעבע ניט אויף
צום אמת, צום אייניציגען קלאָרען;
ער מוז זיך בעווייזען אמאָל —
בעלויכטען מיין רעשט ביסעל יאָהרען...

אין זומער

אין זומער וויינט דאָס האַרץ,
און טרויער־פול איך פרעג:
אך, וואַר וועט וויזען מיר
צום גרינעם פעלד דעם וועג?...

עס האָט די שטאָדט פערשטעלט
דאָס פעלד און וואַלד ארום...
אך, וואַר וועט וויזען מיר,
וואו בליהט ערגיץ א בלום?

די אָרימע

מיך אַרט ניט : כ'האָב גוטס אייך געטהאָן.
און איהר האָט עס נאָרניט פערדינט;
מיך אַרט, וואָס איך האָב מיך דערוואוסט,
אז איך בין נעווען אזוי בלינד..

איצט האָב איך שוין אלעס דערזעהן,
דאָך שרעקט זיך ניט, אָרימע, ניין!
צעשטעלט זיך אין רייה ביי מיין טיר,
איך בין נאָך אלץ גוט ווי נעווען.

געמיינט, איהר זענט אָרים אין גוף,
איצט האָב איך דערזעהן אייער זעל.
ווי אָרים און נאקעט זי איז —
בעקומט זשע א גרעסערן טייל...

פארץ בילד

קיין מזוזה אין מיין צימער,
כ'בין, מיין קינד, ניט רעליגיעז:
כ'האב אין גאט שוין לאנג פערגעסען,
און דער טייוועל איז ניט בייז.

ניט קיין גאט און ניט קיין טייוועל — —
אין א צימערל אזא
וואלט דאך טרויעריג געוועזען
נאכ'ן טעגליכען הור־הא...

ביסטו דאך, מיין קינד, גוטהארציג:
האסט דיין בילד מיר לאנג געשענקט,
אין מיין אפיקורסיש צימער
הענגט דאס פריינדליך און פערבענקט.

כ'קום א היים און נעהם א ביכעל, —
אך, ס'איז אלץ אזוי בעקאנט!
אלע חכמות דום און נישטיג,
און איך וועלד מיך צו דער וואנט:

ביי דיין בילד, עס הענגט אין מזרח,
שטעה איך מיט א שווער נעמיט,
פליסטער שטיל און לאנג א תפילה,
ווי דער בעסטער, פרומסטער איד...

דער פויגעל אין שטייגעל

א פויגעל זיצט אין שטייגעל,
דער שטייגעל העננט ניט הויך...
ער האָט דאָרט מילך און גרויפּען,
א שטיקעל צוקער אויך...

און וויל ער זינגען, קאָן ער
דאָרט אויך פון מאָל צו מאָל.
(א שאָד איז נאָר, אין שטייגעל
קלינגט דומפּ אזוי דאָס קול...)

קומט מאָנכער ווינטער־אָוועג,
פערדרימעלט ער זיך באַלד,
איהם חלומט אלטע פרייהייט
אין קאַלטען לעערען וואַלד...

די בומער וויים פערשאָטען,
דער פראָסט מיט נאָדלען שטעכט,
די פּלינלען זיינע פריהרען,
און יעדער פעדער ברעכט...

ער כאָפּט זיך אויף דערשראָקען
און קוקט אין שטייג זיך אום...
א חלום — נאָט צו דאַנקען,
און פּיקט א גרויפּעל פרום...

ליעבע.

צו א כלה
(אין שלבום)

וואס חלומ׳סטו, א, ליעבע כלה,
בשעת דו שלאפסט ביי נאכט אין בעט?
צי חלומט דיר: דיין שענער חתן
שטעהט נעבען דיר און קושט און גלעט.

ער קושט די בעקלעך און די ליפען
און פליסטערט שטיל: ווי האב איך האלד
מיין ליעבע, שעהנע, גאלד׳נע כלה, —
און טוט דיר אן א קייט פון גאלד?...

א קייט... א קייט... א גאט, בעשירם
דעם חלום פון א שלעכט בעשייד:
דאס גאלד זאל קיינמאל ניט פערשווינדען,
און בליבען זאל ניט בלויז די קייט...

ניטא קיין האלט

ניטא קיין האלט,
ס'איז קאלט, ס'איז קאלט,
ווי ס'וואלט מיט טויט געבלאזען — —
און זי — זי האט פערלאזען.

דו קוקסט זיך אום
ארום, ארום —
ווער זאל א ווארט דיר זאגען ? — —
און זי — זי האט בעטראגן.

דו געהסט אהן זין
אהער, אהין —
עס וויל דיין וועה ניט שטומען — —
און זי — זי וועט ניט קומען !...

אויף דער פינפטער עוועניו
(אן אמעריקאנישׂ־ליעד)

אויף דער פינפטער עוועניו
האָב איך מיט איהר געשפּאַצירט,
איז זי דאָך געוואָרען מיער
האָב איך זי אהיים געפיהרט.

אוים'ן פינפטען פלאָר געוואוינט
האָט מיין טייערע — ווי הויך!
דאָך וואר האָט געקוקט דערויף:
כ'וואלט געשטיגען צהן פלאָר אויף!

איצטער וואויהנט מיין טייערע
ערשטען פלאָר און צווייטע טהיר,
און ערשט איצט בין איך אליין,
קען נישט גרייכען מעהר צו איהר...

פינף באהנען

פינף באהנען קומען אן פון שטאדט
פון וואן ער דארף צו קומען.
נו, געה איך יעדעם מאל צום צוג
און בין אזוי פערנומען!

די צוגען קומען צו דער צייט,
ס'האט איינער ניט פערשפעטינט,
מיין ליעבער איז דאך אלץ ניטא —
ווי איז מיין הארץ צוועהטינט!

און יעדער צוג קומט האסטיג אן
מיט רויך און דאמפף און ליארמען,
דאס אלעס לענט זיך אויף מיין הארץ,
או גאט זאל זיך דערבארמען...

ווער?...
(געווידמעט א—ר)

ווער האט דיר, דו אַרימער קינד,
דייגע יאָהרען פערשניטען?
געפיהרט דיך דורך שטורם און ווינד,
דורך ים און דורך נאכט
און האט דיך צום ברעג ניט געבראכט —
געלאָזט דיך אין מיטען...

און קום איך דיך רעטען אציגד,
דא ווילסטו ניט הערען;
א, ווער איז דער גליקליכער, קינד,
וואם איהם זאל געהערען
דיין פרייד פון אמאל
און איצט — דייגע טרערען?...

דו ביזט געווען...

דו ביזט געווען א זיסער קלאנג
אין מיינע טעג;
א קלאנג פערוועהט,
דאס גליק פערגעהט —
דו ביזט אוועק,
ניטא דיך לאנג...

א, זיסער קלאנג, וואו קלינגסטו צינד,
אין וועמעס ליעד?
איך הער מיך צו:
עס קלינגט ווייט־וואו...
עס ציהט, עס ציהט — — —
וואו ביזטו, קינד?...

אח, וואָס וועסטו זאָגען...

1.

אך, וואָס וועסטו זאָגען דער וועלט
וועז זי וועט דיך פרעגען:
וואוהין איז דיין מיידעל אוועק,
אין וואָסערע וועגען?
— איך זאָג אייך דעם אמת באַלד אויס
איך וועל מיך ניט שעמען:
אוועק איז מיין מיידעל אוועק,
וועל זאָגען צו וועמען...

איך וואלט וועלען...

איך וואלט וועלען ערניץ וואו
לאזען נעהן זיך זוכען רוה —
פאר מיין זעלע מאט און מיער,
פאר מיין שווער־פערוואונדעט ליעד...

איך וואלט וועלען ערניץ ווייט
און פערנעסטען אָרט און צייט,
און פערגעסטען אלע פרייגד,
און דעם נעכטטען און דעם היינט.

איך וואלט וועלען ווייט אוועק,
וואו עס זעהט זיך שוין דער ברעג
פון דעם הימעל און דער ערד
און קיין גליק ניט מעהר בעגעהרט!

ליעד און ליעבע.

האָסט די ליעבע שוין פערגעסען
ס׳האָט איהר הויך דיר לאָנג פערקלונגען,
אייביג אָבער לעבט מ י ן ליעבע,
ווייל איך האָב איהר וועה בעזונגען...

מאָט און וויסט איז דיין נשמה,
ווי א נאכט אָהן שיין אָהן שטערען,
מיר אין הארץ איז אלץ נאָך ליכטיג
און מיין ליעד וועט לאָנג נעווערען.

האָט פערוועלקט מיר שנעל דיין ליעבע —
הויבען ליערער אָן צו בליהען,
און וועז זעלבסט דו וועסט פערוועלקען
וועט מיין ליעד זיך אלץ נאָך ציהען.

2

און אז ס'וועט דיך פרענען די וועלט
וואס קלערסטו צו מאכען
א, שטאלצער, צי בלייבט ביי דיר רעכט
זי זאל פון דיר לאכען?

— נו, וועל איך מיר ענטפערן שטיל:
דער קלאפּ איז א שווערער
דאך וועל איך קיין בייז איהר נישט טהון:
איך ליעב זי איצט מעהרער...

פון נדר

...עס ווילט זיך פון נדר אמאל ארויסשפרינגען
און אייך, מיינע ברידער, אן אנדער ליעד זינגען:
א ליעד וואס איהר טאן איז א גליהענדע זינד,
וואס יעדערער גראהם איז א שטיף פון א ווינד...
און וואס ר'האט געטראגען בחדרי־חדרים,
ארויסזאגען אפען פאר רייך און פאר ארים!
און זאלען זיי וויסען פון לעבען און לוסט,
וואס יעדערער טראגט נאר געהיים אין דער ברוסט.
און זאלען ניט וועלקען קיין פירות אויף בוימער
צוליעב א געהויקערטען אלטינקען שומר...
און זאלען אויף ליעבע, אויף בלומען און גראז
קיין שומרים, קיין צוימען ניט זיין — אה, צו וואס?...

נאָך דיר...

נאָך דיר וואָלט איך קיינמאָל געווײַנט
מיין קעניגין — כּלה...
דו ביזט דאָך א מיידעל געווען,
א מיידעל ווי אַלע...

איך האָב נאָר דיין ליעבע געליעבט,
זי איז געווען טייער,
נו, האָט זי דיר איצט אויסגעברענט,
אַוועק מיט'ן פייער.

און אויב איך דערמאָן דיך נאָך אָפט
ניט דיך אָבער מיין איך,
דו ביזט מיר א פרעמדע אציגנר —
די ליעבע בעווײַן איך...

צו...
(א שאלקס מאטיוו).

א היים צו מיר וואלסטו געגאנגען,
מיין ליעבסטע, מיין אויג אין מיין קאפ —
דיין מאמע, זי האלט דיך געפאנגען
זי היט דיך, זי לאזט דיך ניט אפ.

וועך האט דערצו רעכט איהר געגעבען,
איך בין דאס פערשטעהן ניט אין שטאנד:
איך ליעב דיך פיעל מעהרער, מיין לעבען,
ווי טויזענדער מאמעס ביינאנד!

הערצער-שפיעל

פון מיין ליעבע ווייסטו, קינד,
כ'פיהל דיין שמייכעל;
עס נעפעלט פון הערצער־שפיעל
דיר דער שכל —

שענקסט דא יא, דא שענקסטו ניט
דיין בליק דיין רויגעם;
נאננעז האסטו אלערלי,
איך — נאר איינעם.

אוז אויך דעם פערליער איך באלד,
כ'בלייב אין מיטען,
כ'זעה דעם צווייטען שפיעלען שוין,
אויך דעם דריטען...

דאס נאר מיינסטו, קינד, איך ווייס
דיינע ציעלען;
היט זיך דאך, אמאל וועסט דו
אויך פערשפיעלען!

קעהרסט זיך
און קלעהרסט זיך:
מיין כלה וואו איז?
וועל איך זי קושען
ווי שטארק און ווי זים...

יאהרען —
פערלאַרען —
זיי קומען צוריק:
יונג ביזטו וויערער
און האַפּסט נאַך אויף גליק!...

אין א זומער-נאכט.

גליהענדע,
ציהענדע
רופענדע נאכט! —
וואו לינט דיין צויבער,
און וואס איז דיין מאכט?

ס'פלאטערט,
עס מאטערט
דאס הארץ אין דער שטיל:
ס'ריהרט זיך, עס וועקט זיך
א יונגעס נעפיהל.

קלאנגען,
פערלאנגען
זיי פילען דיך אן,
פיהלסט זיך אין נאנצען
א קלינגענדער טאן...

ס'קומען,
ווי בלומען,
דיר מערלעך פערביי,
קוקען אין ד'אויגען
דיר לוסטיג און פריי...

אדיע

(פון דייטשישען)

נעוואלט וואלט איך איינמאל
ביין פענסטער נאך שטעהן,
די זון אנצוזעהן,
ווי אזוי זי פערגעהט,
און איינמאל נאך זעהן,
ווי דאס האר דיינס, ווי גאלד,
וואס כ'האב אזוי האלד,
אין דעם ווינטעלע וועהט...

איך דענק אן דעם טאג
ווען איך האב דיך דערוואוסט, —
אין דיין ווייס שוואנען־ברוסט
אונטער שניי־קלארען העמד;
אצינד איז דיין בליק
אזוי מרוירינ און שווער —
דו זיננסט שוין ניט מעהר
און דיין לאכען קלינגט פרעמד...

די בלום איז איצט וועלק
און דאס בעט איז שוין קאלט
בעגרים־זשע מיך באלד — — — —
דיין נשמה בעגעהרט
נאך נייער פרייד — —

צו...

כ'קען ניט, ליעבסטע, זיין דיין שיצער,
כ'קען פון אונגליק ניט פארהיטען:
נארען זיינען פעסט און זיכער —
כ'ווייס דער אונגליק קומט אין מיטען...

כ'וועל מיך אויך ניט אונטערנעהמען
זיין דיין פיהרער, דיין בעגלייטער,
דען דער וועג פון לעבען, ווייס איך,
איז א קרומער, א פערדרעהטער...

כ'קען דיר אויך מיין וואָרט ניט געבען,
ליעבע אייביגע דיר שווערען,
דען דאָס רייסע און דאָס שעהנע
לאָזט די וועלט נישט לאנג געווערען...

מיט טויזענד אויגען

(נאכאהטונג)

מיט טויזענד אויגען קוקט די נאכט,
דער טאג — ער קוקט מיט אייגעם;
דאך אהן דער זון איז פינסטער ד׳ ערד
און לאכען ווילט זיך קיינעם.

מיט טויזענד אויגען קוקט פערשטאנר,
די ליעבע קוקט מיט אייגעם.
דאך אהן דער ליעבע טרויערט אלץ
און לעבען ווילט זיך קיינעם...

איך פערגיס זיי, קינד, דיך —
פערבלייב נאר מיט מיר
ביז פינסטערליך וועט...

זי קומט שוין ניט מעהר...

זי קומט שוין ניט מעהר אין מיין צימער צוגעהן
ווי אלע מאל, זיעבען א זייגער;
עס קוקען ניט מעהר איהרע אויגען מיט חן
אויף מיר, ווי איהר ליעבליכער שטייגער.

עס קלינגט מיר ניט מעהר שוין איהר זילבערנע שטים:
„איך האב היינט פערשפעטיגט אביסעל —
געדארפט האב איך געהן נאך א ווייל א היים
צו נעהמען פון הויזטיר דאס שליעסעל"...

עס מאכען זיך מעהר איהרע אויגען ניט צו.
ווען כ'הויב אן די ליפען צו קוסען,
און כ'זעה שוין ניט מעהר, ווי עס הויבט זיך איהר ברוסט
פאר לוסטיגע פרייד און געוסען.

עס ליגט שוין ניט מעהר אויף מיין טישעל איהר הוט
און זי זיצט שוין מעהר אויף מיין בעט ניט;
אח, דאס וואס נעווען אזוי ליעב, אזוי גוט
צוריק קומען קיינמאל שוין וועט ניט...

איינע פון מיינע געליעבטע...

איינע פון מיינע נעליעבטע
האָב איך, א פערצאָנטע, א בעטריעבטע,
מיט בעקעלעך בלאָם,
נעטראָפען אין נאָם.
מיר האָבען זיך ג'נעבען די הענר
און דאָכט זיך, דערקענט...

איך האָב מיך נעשפירט
אַזוי ווי א וואַנדרער, וואָס האָט לאַנג נעאירט
און לאַנג איבער ים'ען נעשוואָמען,
איז איינמאָל אהיים דאָך נעקומען —
נאָר אלץ איז נעווען שוין פערווייסט —
און אלץ האָט מיט קעלט איהם בענריסט...

עס האָט מיך דער פריהלינג גערופען

עס האָט מיך דער פריהלינג גערופען,
ער האָט אזוי ליעבליך געוואונקען,
און ס'האָט זיך מיין אָרימע זעעלע
אין האָפנונגען שיער ניט דערטרונקען...

ער האָט מיר פערשפּראָכען פיעל גליקען,
מיין הארץ אָנגעפילט מיט געזאנגען,
און בין איבער בערג, איבער טאָלען
צו זוכען די גליקען געגאַנגען...

אזוי האָב איך אלץ אומגעבלאָנדושעט
ביז וואנען דער הערבסט איז געקומען,
און ס'האָבען דעם סוף פון די גליקען
געצייגט מיר די וועלקענדע בלומען...

עס איז נאָך אין לעבען...

עס איז נאָך אין לעבען אזוי פיעל געבליבען —
מען קען נאָך אזוי פיעל געניסען און ליבען:
עס שטעהען נאָך בעבער, וואָס פערלען, וואָס שוימען,
עס שמייכלען נאָך האָפנונגען, גליקען און טרוימען:
עס לאַכען נאָך אויגען און בריסט זיך בעוועגען
און ס'ווינקען נאָך טויזענדער לוסטינע וועגען —
נאָר ד'האָסט זיך פערמאַטערט אין לעבענס־נערידער,
וואָלסט גערעגן געהן שלאָפען און פאַלען אנידער...
און ביזט אין דער לאַנג וו'א אינגעל פון חדר,
וואָס האָט פיעל געוואַרט און געהאָפט אויפ'ן סדר.
נו, וואָלט ער פון יעדען כוס טרינקען אביסעל —
א יונגעל, ער כאַפט אלע כוסות פון שיסעל!
ער טרינקט אויס דעם ערשטען, דעם צווייטען אין נאַנצען,
דער קאָפ הויבט אן דרעהען, די כוסות זיי טאַנצען...
און ס'וועט באלד אנטשלאָפען מיין אינגעל, מיין ליעבער,
און וויין און חרוסת און קניידלאָך — בלייבט איבער...

צו...

עס לויערן, קינד, אויף דיר דאָרשטיגע אויגען
אויף איטליכען טריט,
און ווערסט וואָס א טאָג אלץ אין נעצען פערצויגען,—
איך וואָלט דיך פערהיט!

אויף פליגלען פון אָדלער וואָלט איך דיך געטראָגען,
מיין הערליכעם קינד,
ווייט פון דער ערד, פון די זאָרגען און פלאָגען,
ווייט פון איהר זינד.

איך וואָלט אויסגעמיטען אפילו די שטערען,
אויך זיי ניט געטרויט —
כ'וואָלט וועלטן, דו זאָלסט נאָר אליין מיר געהערען,
נאָר מיר און דעם טויט!...

מ ל כ ו ת

האָב איך א מלכה דאָן בין איך א מלך,
פיהר א מלוכה, רעגיער,
איז מיר די מלכה פערלאָרען — אויס מלך,
און די מלוכה מיט איהר.

א, וויפיעל מלוכות האָב איך שוין פערלאָרען,
מלכות — זיי זיינען ניט טריי.
כ'וואָלט דאָך א מלכה נאָך וויעדער געגומען —
אומעטיג איז סיי ווי סיי...

זיי א שוץ מיר...
(נאך ביאליק)

זיי א שוץ מיר, זיי א שוועסטער,
זיי א מאמע מיר אפילו,
לאז מיין קאפ אין שוים דיר לעגען,
אויסצוגיסען דיר מיין תפילה...

און פאר נאכט, אין צייט פון רחמים
וועל איך עפענען דיר מיין מענה!
מ'זאגט ס'איז ערגעץ דא א יונענד —
וואו איז מיינע?

און א סוד נאך וועל איך פרעגען:
כ'בין פערברענט פון שעה'ן טריעבע;
מ'זאגט, ס'איז ליעבע אויף דער וועלט דא —
וואס איז ליעבע?...

שטערן האבען מיר בעטראגען
און דער חלום איז קיין וואהר נישט;
איצטער אין דער וועלט דער גאנצער
האב איך גאר נישט...

זיי א שוץ מיר, זיי א שוועסטער,
זיי א מאמע מיר אפילו,
לאז מיין קאפ אין שוים דיר לעגען
אויסצוגיעסען דיר מיין תפילה...

טייערע בילדער

טייערע בילדער
פון יונעגד פערגאנגענער,
כ'בין ביי אייך שטענדיג,
ווי א געפאנגענער.

איז זי געווען
ניט קיין געלונגענע —
שוועבען דאך אלץ נאך
טרוימען צושפרונגענע...

ציהען זיך בילדער,
ווי אויף א שנירעלע:
ס'לייכטען זיך אויגעלעך:
אסתר'קע... מירעלע...

בלייבסט ווי דערשראקען,
בלייבסט א פערוואונדערטער:
ס'איז אזוי ווייט איצט
פאר מיילען פאר הונדערטער...

דער הימעל...

דער הימעל איז לופט — עס איז מענליך!
די ערד אבער, פרייגד, איז אונערטרעגליך.
זי האט מיך אזוי מיעד געמאכט — —
די בעסט כוחות אויסגעבראכט
אויף נויט, אויף פיין...
א פרייגד, מיין בעטעז הער:
דעם הימעל ניט צושטער —
לאז דעם הימעל זיין!

אין א שלאָפלאָז נאַכט

אַך, עס איז ניט אויסצוהאלטען! —
ווי עס שלייכען זיך נעשטאלטען
אין דער נאַכט אַהן שלאָף, אַהן רוה!
אלטע טעג, שוין לאַנג פערגאַנגענע,
פול דער צימער אַנגענאַנגען,
און זיי קומען נאָך אלץ צו.

פול דעם צימער אַנגעלאָפען,
מאַנכע דראַהען, מאַנכע שטראָפען,
אלע אַבער פרייגד, אויף דו...
איין נעשטאלט נאָר איז מיר טייער,
אין די אויגען ברענט א פייער, —
יונגענד־ליעבסטע, — דאס ביזטו!...

כ'האב אין האנד די זעלבע קארטען
און דער ווילען איז נאך גרעסער,
און איך האב נענומען בויען
אויף דאס נייי מיין הייזעל בעסער.
לאנג איז דאך דער ווינטער אבענד
און דער ווינד, ער פייפט אין קוימען,
שטונדען לויפען און איך מערק ניט,
כ'בוי מיר הייזלעך — קינדער־טרוימען !...

קאַרטען-שטיבלעך

וועז איך בין געווען א קינד נאָך
אוז געבליהט, ווי א בלום אין גאָרטען,
פלעג איך ליעב האָבען צו בויען,
קליינע שטיבעלעך פון קאָרטען.
א, דו ליעבע קינדהייט מיינע!
א, איהר שעהנע, גוטע יאָהרען!
איך געדענק אייך אוז די הייזלעך —
קאָרטען הייזלעך אין פיעל גאָרען.
יא, איך בין געווען א מייסטער —
הויבע שטאָקען פלעג איך שטעלען,
אוז בעטראַכטענדיג דעם בנין,
פלעגט מיין הארץ זיך פרעהען, קוועלען.
„זעהט, ווי הויך אוז שעהן מיין הויז שטעהט!"
פלעג איך רופען מונטער פרעהליך —
„נאָר ניט ריהרט עס אָן, אַך, היט זיך, —
„נאָר פאַמעליך, נאָר פאַמעליך..."
דאָך ביי'ן יעדען מינדסטען אָטהעם
אוז מיין בנין איז צופלויגען,
אוז בעטראַכטענדיג דעם חורבן,
פלעגען פייכט זיין מיינע אויגען.
לאָזען לאַנג מיין הויז דאָך ליעגען
איז א חרפה, איז א שאנדע —
„איך וועל וויעדער עס אויפשטעלען!"
הערט זיך מוטיג מיין קאַמאנדע.

א געדאנק

מיר זינגען קיינמאל, וואס מיר ווילען
און זאגען קיינמאל, וואס מיר דארפען,
און וואו אהין מיר זאלען ציעלען,
דארט קענען קיינמאל מיר ניט ווארפען.

און אונזער לעבען איז א לאנגער,
א דריקענדיגער פאלשער ניגון,
און אלץ וואס וויטער וועלט אונז באנגער,
און זוכען אלץ זיך מעהר בעטריגען...

* *
*

לענגער זיינען יעצט די נעכט נאָך,
און די ווינטען פייפען בייזער;
און איך הער ווי דרויסען פֿלאָצען
ניט פון קאָרטען — עכטע הייזער!
אך, ווי וואָלט איך איצטער וועלען
אין די הייזלעך זיך פערשפּיעלען,
נאָר וואו זאָל איך נעהמען קאָרטען,
נאָר וואו זאָל איך נעהמען ווילען?
מיינע קאָרטען — פּיעל צוריסען
און די איבריגע פערשימלט,
און דער ווילען אין א ווינקעל
פון מיין הארצען ליענט און דרימלט...
אך, ווי לאַנג דער אָבענד ציהט זיך,
ס'האָט די אוהר ערשט צעהן געשלאָגען:
נאָט דו מיינער! וואָס־זשע טהוט מען
ביז ס'וועט אָנהויבען צו טאָגען?

2.

פייכטע ווינדען וועהען
אין דער טריעבער לופט:
פוילע חמארעם גענען
אין געשלאסענע רייהען —
קוים דער רענען טריפט!

נעלע בלעטער לינען
אויף דער קראנקער ערד.
ווי א פייגר בעזיגען,
וואלט נאך לאנגען קריגען
זיי מיט שארפען שווערד...

הערבסט-רעגען

2.

ווי די טראָפען טריפען שטיל,
און ווי לאַנגזאם און ווי קיהל,
פונקט זיי ווּאַלטען אַבנעגעבען
מיר א חשבון פון דעם לעבען.

ווי זיי טריפען ניט גאַיילט,
ווי זיי ווּאַלטען אויסגעצאַיילט
פון דעם לעבען אלע רגע'ס
אלע אונגליקען און פגע'ס...

הערט אויף צעהלען! ס'ווערט צו באנג
און דער חשבון איז צו לאנג,
און ווי פיעל איהר זאלט ניט צעהלען,
בלייבען וועט א סך פערהיילען...

אין פראָק איז א העלען,
א הערר פון נעריכט
פֿארשט אויס צי קיין רויבמאָרד,
ווי ס׳הייסט איהם זיין פּפליכט.
זיי פיהרען דעם מת דערנאָך
ערגעץ אוועק,
און שפּעטער — א קבר
אין פעלד, און אנ׳עק!

און ווייל ס׳האָט איהם קיינער
פון פריהר ניט געזאָגט,
בעקומט ער די נומער
דרייהונדערט און צעהן:
דרייהונדערט און נייַן
איז בענראָבען שוין לאנג —
ווער האָט זיי געליעבט,
ווער טהוען זיי באנג?

וואם האָט זיך צושאָקעלט
דער בוים הין און הער —
צי איז דען דער מאָגערער
מענש אזוי שוואר?

דאָס שטריקעל — א לייכטעס,
ניט איבעריג גראָב —
נו, לויגט שוין זיין האלז דאָרט
און לאָזט שוין ניט אָב...
דאן זינקט ער ארָאָב,
שא... קיין קרעכץ און קיין קול—
די זון אָנגעקוקט האָט ער
שוין א לעצט—מאל...

דער טוי אויף איהם פאלט,
ס'האָט דער טאָג שוין ערוואכט,
דער פאסטוך ער שאלט,
א טייבעלע לאכט...
עס לעבט און עס שוועבט
ווי ס'וואלט גאָר נישט פאסירט,
א ווינטעל גלייכגילטיג
פייפט אונטער, שפאציערט...

א יעגער פון בערגעל
קומט אונטען ארָאָב,
דערזעהט דעם געהאָנגענעם,
שניידט איהם באלד אָב,
ער גיעט די בעהערדען
צו וויסען עס באלד:
זשאנדארמען און אויספארשער
קומען אין וואלד.

איך וויל נישט

איך וויל נישט זיין גרוים — מיך ציהט נישט דערצו —
וואס האט פאר דער צייט די גרויסקייט א ווערד?
איך וויל נאר אביסעל האַרמאָניע און רוה,
און וועניגער טרערען צו זעהן אויף דער ערד.

איך וויל נישט קיין קאמפף און וויל נישט קיין שטרייט,
צו ברענגען מיט נעוואלד דעם עקשן, דאס גליק;
איך וויל נאר, אז קלוג זאלען וועלען די לייט. —
זאל יערער אליין זיך בעפרייען פון שטריק...

נאָך ליעבע

ס'איז שוין שפּעט געווען אין אָוונט און ער'
אין גאס, האָט געבלאָנשעט אהין און אהער:
געזוכט א בעקאנטען — דאָס הארץ האָט געקלעמט.
נאָר קיינעם געפונען, אח, אלע ווי פרעמד!

צו געהן אין זיין צימער האָט ער נישט געקענט:
דאָרט שרעקען איהם אייגזאמע, גרויע פיער וועגט.
דאָרט האָט ער אויך ביכער, — זיי זיינען שוין אלט,
און זייערע ווערטער, ווי שוואר און ווי קאלט!
נו, האָט ער בענעגענט א פרוי אין א ראָג —
א סימבאל פון שטאָדטיגען עלענד און פלאָג.
זי האָט אָנגעקוקט איהם, ווי שמייכלענד, דאָך שטום,
נו, האָט ער פערשטאָנען און האָט געזאָגט: קום!

זי האָט איהם דורך די גאסען און געסלעך געפיהרט
און פונקט, ווי איהר שאָטען האָט ער זיך געשפּירט...
עם האָבען איהם דונקעלע הייזלעך געשרעקט —
„ווי ווייט איז צו געהן נאָך?" האָט שטיל ער געפרעגט.

אידישע מעלאָדיעס.

פריהלינגם-פרייהייט

עם האָט שוין דער הער־נאָט די פרייהייט געשענקט
און ניט נאָר פערשפראָכען, נאָר טאקי ערפילט;
די ווינדען די בייזע — זיי זיינען געשטילט,
קיין חמארע קיין שווארצע דעם הימעל פערהענגט.

דער שנעע — ער צולאָזט שוין; מען זעהט, ער גיהט אויס,
עס ווייזט זיך שוין ערטערווייז שטיקעלעך ערד;
עס האָט זיך א ליעד פון א פויגעל דערהערט, —
די זון קוקט שוין אפען פון הימעל ארוים.

די וואָסערליך פליסען און פלוידערן פריי,
דער ווינטער פערשפארען זיי וועט שוין ניט מעהר;
און וואו נאָר דו גיסט דיינע אויגען א קעהר,
דערזעהסט דו, ווי בריים און ווי העל און ווי ניי!

1.

דער תלמוד

כ'נעהם דעם תלמוד אין דער האנד
און ס'ענטפלעקט זיך נייעס לאנד,
נייעס לאנד און נייער ישוב,
און עס שוועבט אויף אלץ א כשוף...

ס'וועהט, עס נעהט אן'אנדער' לופט
און א בת־קול, דאכט זיך, רופט;
רופט צו די וואס זיינען זוכה —
מיט נעראנקען ריינע, הויכע.

און ביים מישען יעדעם בלאט
עפעס רוישט און פליסטערט: שאט!
שאט, רבותי, דא איז הייליג,
נרויסע האבען דא א חלק...

נרויסע נייסטער, ניט ווי מיר,
קענען קומען אין דער טיהר,
וואו אהן אנהויב און אהן ענדען
וועהען בת־קול'ס און לעגענדען...

אונזער הארץ דאך קען נישט שטילען:
הייסע אידישע געפיהלען
ברענען דאַרטען ווילד!"

2.

כל נדרי

א, דו טרויריג־זיסער ניגון,
וויפיעל זיפצען, קרעכצען ליעגען
אין דיין יעדען קלאנג!

אלטע בילדער און געשטאלטען
פון דעם נרויסען פאלק און אלטען
שטעהען אויף פון לאנג.

א, זיי שטעהען אויף פון העהלען
און זיי קרעכצען און דערצעהלען:
פון הישפאניען שטאמט
יענער ניגון וואס ער ציהט זיך
און די אלטע וואונד צוגליהט זיך
און דער גלויבען פלאמט!

ס'האט פערפאסט איהם דאָרט דער גלות
און דאָ קלינגט חרמות, קללות
פון א פאלק, וואס האט
נישט געטאָרט זיין תורה היטען,
זיינע מצות זיינע זיטען
און געבעטען גאָט:

„זיי אונז מוחל, וואס פון אויבען
האבען מיר מיט פרעמדען גלויבען
אונזער גוף פערהילט!

4.

א האר פון בארד

כ'האב אין קלייזעל אין א ספר
פון א בארד א האר געפונען,
און: „וער איז זי, וער?" די שאלה
געהט מיר ניט ארויס פון זינען!

וער פארט האט זי אויסנעריסען,
און אוועקגעלעגט אהער?
צי א בטלן, וועז די סוניא
איז איהם צוגענאננען שוועד?

אפשר איז זי פון א פרוש?...
לאנג נישט אין דער היים געווען...
האט נעצופט די בארד פאר וויטאג,
וואס ער קען זיין וויב ניט זעהן?

אפשר א ישיבה־בחור?
האט דעם טאג נישט אנגעביסען...
און אז ס'האט נעצופט דער הונגער,
האט ער זי דאן אויסגעריסען?...

3.

אין סכה

(אין סאלקס־טאן)

א סכה א קליינע
פון ברעטער נעמיינע
האב איך קוים מיט צרות נעמאכט!

נעדעקט דעם דאך
מיט א ביסעלע סכך
און איך זיץ אין איהר סוכות ביי נאכט.

פון ווינד דעם קאלטען,
וואס בלאזט דורך די שפאלטען
מיין ליכטעלע לעשען זיך וויל;

דא מאך איך מיר קידוש,
און זעהט נאר א חידש:
דאס ליכטעל ברענט רוהיג און שטיל!

6.

ח נ ו כ ה

„ברוך אתה!
זינגט דער טאטע
און ער צינדט די ליכט,
און די שטראהלען,
מילדע, פאלען
אויף זיין בלאס געזיכט.

און א פייער —
הייליג, טייער —
אין די אויגען לייכט,
און דער מידער
מיט די גליעדער
האט זיך אויסגענלייכט.

און עס דאכט זיך,
און עס טראכט זיך:
ס'איז נאך עפעס דא;
ס'איז נעבליעבען
וואס צו ליעבען —
הייליג איז די שעה!

אלטע קלאנגען
לאנג פערנאנגען —
ניין! עס קלינגט נאך צינד

5.

די פערדעטערין

(פראגמענט)

עס האָט געצויגען איהר מיט ווילדען גלוט
צום פרעמדען, פרעמדען פאָלק, צום פרעמדען בלוט...
געקוקט האָט זי פעראכטלִיך אויף איהר שטאָם,
צום פרעמדען האָט געגליהט איהר ליעבעס־פלאָם.
און ניט דעם פרעמדען נאָר — דעם שונא אויך,
וואָס האָט אין חרבות און אש און רויך
פערוואָנדעלט אזוי בייז איהר פאָלקס פערמעג,
אין וויסטעניש געבראכט אויף לאַנגע טעג...

און וועָן דער שונא האָט זיין גאנצען האָס בעצאָהלט,
האָט ער נאָך נוקם זיין זיך אלץ געוואָלט,
ער האָט אין אינוועניג נאָך אלץ געפלוכט
און האָט דעם פאָלקס נשמה בייז געזוכט...
און זי אָהן קאמפף נאָר רוהיג, שטיל און שא
האָט איהם געשמייכעלט: ווילסט מיין זעעלע, נא!
וועָן ס'פאָלק האָט שטיל געקרעכצט פאר וועה און שפאָט,
האָט זי געקניהט זיך פאר'ן שונא'ס נאָט...

איך האב ליעב...

איך האב ליעב א שיף
נאך פון קינדווייז אויף:
איהרע קוימענס הויך
קוקען שטאלץ ארויף.
הודשען נאכאנאנד.
שיעסען מיט א רויך.
נעהט די שיף אליין
אזוי פריי און שעהן
איבער ימים טיעף — —
איך האב ליעב א שיף!

* * *

איך האב ליעב א ווינד.
שטורעם אויפ'ן ים:
כוואליעס יאגען זיך.
בילדען אויס א צאם.
כוואליעס הויבען זיך
און צושלאגען זיך.
וואלפט די שיף זיך אום
אויף די זייטען קרום
הער און הין נעשווינד — —
איך האב ליעב א ווינד!

* * *

זינג מיר טאטע
ברוך אתה
און איך בלייב דיין קינד!...

* *
*

מיין קינד געווען איז קראנק און בלייך
נאָר זים און ליעב און צארט און ווייך,
איך האָב מיט איהר קיינמאָל געהוליעט,
איך האָב זי נאָר צו זיך געטוליעט.

נעטוליעט צארט ביי טאָג, ביי נאַכט,
ביז וואן איך האָב זי געזונד געמאכט,
און ווי זי איז געזונד געוואָרען,
זייט דאמאָלט האָב איך זי פערלאָרען.

איך האָב נעבעל ליעב
אויפ'ן ים נעדיכט:
ס'וועלט אין מיטען טאָג
אויס מיט שיין און ליכט.
פליהען זיי ארום
די מאטראָסען שנעל,
זוכען זיי א ליכט.
ווערען זאל עס העל.
איז אומזיסט די מיה,
ווייסען זיי ניט ווי —
פינסטער... קאלט און טריב... — —
איך האָב נעבעל ליעב!

* * *

איך האָב ליעב דעם ברעג
וואו די שיף קומט אן:
אין דעם נייעם לאנד
ווען איך וואונדער טהאָן.
איך בין דאָך נאָך פריי,
דאָ נאָך אומבעקאנט.
ווען איך זיין אליין.
ווען איך לעבען שעהן
ביז די וויטסטע טעג — —
איך האָב ליעב דעם ברעג!...

און יאמערט דאָרט דער ווינד ביי אייך,
און רייסט מיט גוואלד די טהיר,
און פייפט, און קאָקט, און יאמערט ווילד,—
א, דאָן בערויער מיך:

דאָן פלאצען דעמבעס אויך אין וואלד
און חיות פאלען פול, —
איך אייגער שטעה נאָר אונבעוועגט:
א י ך ש ט ע ה א ו י ף ק א ר א א ו ל !...
קאָוונא, 1895

אויף קאראָאול

(אויף וואָך)

...און וועלט דער הימל פינסטער, שוואַרץ
בערגקט מיט וואָלקענס פול, —
א, דאָן בעדויער מיך, מיין פרייַנד:
איך שטעה אויף קאראָאול!...

און ניט דער דונער הויך א קלאַפּ
עס ציטערט אוש דיין הויז —
א, דאָן בעדויער מיך, מיין פרייַנד,
און לאָז א טרערהר ארויס...

א, דאָן בעדויער מיך, מיין פרייַנד,
און זאָג מיט מיטלייד פול:
„ווי שרעקליך איז אין דונער, בליץ,
צו שטעהן אויף קאראָאול!"...

און גיעסט דער רעגען האַסטיג, פלייצט,
דו לויפסט אהיים זאַפּאַרט —
א, דאָן בעדויער וויעדער מיך:
איך ריהר מיך ניט פון אָרט;

בעדויער מיך, מיין ליעבער פרייַנד:
דו זיצסט שוין אויף דיין שטול, —
דער רעגען נעצט און וויקט מיך אויס:
איך שטעה אויף קאראָאול!..

צו...

ווי פריש דו ביזט און ווי געזונד!
עס וועהט פון דיר דער דופט פון לעבען,
און זיצסטו, מיידעלע, מיר דערנעבען
פערהיילט זיך יענע אלטע וואונד!

א, יענע וואונד, וואס האט געמאכט
דאס קליינע מיידעל און די שוואכע,
וואס האט געפילט מיין הארץ מיט ראכע
און האט פערקעהרט מיין טאג אין נאכט.

איך לעהן מיך אהן אן דיר און וויים —
עס קעהרט זיך אום דער אלטער שאדען
און ס'האט די וועלט צוריק א באדען
און קענסט נאך ליעבען וויעדער היים.

צוים רייכען ברודער.

דו האָסט פערגעסען דעם ברודער׳ס נויט,
זיין עלענד און זיין פיין,
און ווען ער איז געזעסען אָהן ברויט
האָסטו געטרונקען וויין.

און ווען ס׳האָט ביי איהם אין פאַדוואָלֿ
ס׳לעמפּעלֿ גערויכערט די וועגד,
האָט דעמאָלט ביי דיר אין דיין זאָלֿ
צעהען בליטצ־לאָמפּען געברענט.

און ווען ס׳האָט דער פראָסט געקנאקט
און ער האָט געציטערט פאר קעלט,
האָסטו די קאמינעס מיט האָלץ געפּאקט
און שעלמיש געלאכט אוים דער וועלט.

און ווי נאָר ס׳איז געקומען דער מאי,
האָסטו שוין אין וואָלד זיך געקוויקט,
געלענען אויפֿן גראָז, געפיהלט זיך פריי,
און איהם האָט די לופט דאָ געשמיקט...

איך זיץ...

(נאך קנוט האמסון)

1.

איך זיץ און איך גריבע׳ן און קען ניט פערשטעהן:
דער קאַרען פערשניטען, די בלעטער צושאַטען,
און אלץ, וואס אין זומער געבליהט, איז צוטראַטען.
דאס גראַז האט געגרינט נאר כדי צו פערגעהן —
איך קען ניט פערשטעהן!

דאס גראַז האט געגרינט, כדי היי ווערען שפעטער,
דאס קאַרען — צו שטיל׳ען דעם הונגער און נויט,
די בלעטער — צו קיהל׳ען אין ברענענדען וועטער —
און מיר האבען פרייד׳ען געבליהט אזוי רויט
און זיינען איצט טויט!

די ערשטע טעג

די ערשטע טעג האָב איך געמיינט
אז דער הימעל פאלט אראָב,
און ער טרעפט מיר גלייך אין קאָפּ, —
א, ווי האָב איך דאן געוויינט!

דו ביזט אלץ ניטאָ... פערטראכט
נעה איך אום, פערקלעמט, פערבענגט,
דאָך דער הימעל רוהיג העננט
און עס דאכט מיר, אז ער לאכט...

די עלטער

ווי עס טהוט דאָס הארץ מיר וועה,
ווען איך זעה דעם אלטען אידען
און זיין טריעב־פערלאָשען בליק,
און זיין פנים בלאס און מידען.

אבנעשטופט דאָס וועלטעל שווער,
ווי א פול־נעפאקטען וואגען;
נאכנענאנגען און נעשטופט,
ווי די כוחות פלעגען טראגען.

איצטער איז ער אלט און שוואך,
אוים אמונה, אוים בטחון,
און דער וואגען סקריפעט שווער,
און די רעדער באלד צובראכען...

2.

גאָט שטראָף דיך, אלווידע.
דו האָסט גערויבט מיין גליק
און האָסט געפיהרט מיך בלאָנזשענד,
און נעהמסט דיין וואָרט צוריק.
א וויטער וועג ערוואַרט מיך ציגד,
דאָרט שיינט קיין זון, דאָרט וויינט דער ווינד —
גאָט שטראָף דיך, אלווידע.

גאָט בענש דיך, אלווידע,
פאר יעדען אויגענבליק.
דו האָסט מיך פיעלע נעמען
נערופען, אויף דיין גליק.
דו לאָזסט מיר אין דיין הארץ אריין
און ביזט א וויי? נעווען מיין.
גאָט בענש דיך, אלווידע!

* * *

קוק דעם אומגליק אין די אויגען
מיט א שמייכעל אויף די ליפּען,
זאָל ער זעהן דיין מוט און כח,
זאָל ער זעהן דיין שטאָלץ.

זאָל איהם טרעפּען דיינע בליקען,
זוי די פּיילען פון דעם בויגען
אויפ'ן בריייטען, ווייטען שלאכט־פּעלד
אין דעם שונא'ם ברוסט!

און ענטלויפען זאָל דאָס אונגליק
צו דער נאַרישער השגחה,
און זיך קלאָגען א פערשעמטער:
א, דער מענש איז שטאַרק!

צום אייזאמען

וואו דו קומסט — ביזטו קיין היגער,
וואו דו קומסט — ביזטו א גר:
ביזט פאר אלע בעסער, קליגער
און דאָס וועט דיר אויסגעהן שווער.

דען די וועלט האָט פיעל מדינות
און פיעל מענשען און פיעל שפראך,
דאָך דיין זעעל האָט איהרע מינעם
און דאָס איז די שעהנסטע זאך.

זאָל מען לאכען, זאָל מען שפעטען,
זיי ניט בייז, צוריק ניט שעלט!
לאָז דיין שפור נאָר ניט פערטרעטען,
נעה און בלייב אליין א וועלט...

דער צופריעדענער

איך האָב ניט, ווי שלמה, געהאט טויזענד פרויען,
(דאָס וועט איהר, איך גלויב, אהן א שבועה מיר טרויען).
און מעג ווי פערדריסען און מעג זיין ווי שארע —
קיין נערטנער, פאלאצען פערמעגט ניט אוודאי.
איך האָב ניט קיין קנעכט און קיין שאף און קיין רינדער,
איך האָב ניט נעהאט עס און האָב ס'ניט אצינדער.
און טאמער איז אייך אט דאָס אלעס נאָך וועניג —
נו, ווייסט נאָך: כ'בין קיינמאל נעוועזען קיין קעניג.

נאר וואָס־זשע? וואָס שמידט מיך, וואָס האלט מיך ביי'ן לעבען?
איך האָב א שולמית איין קוש נאר נעגעבען —
און פרעמד קלינגט מיר איצט שוין דער הבל הבלים.
און ס'ווילט זיך מיר לעבען מיט אלעם בשלום...

דאָם בוימעלע

אָט שטעהט דאָרט א בוימעל
נאָר עלענד אליין;
דעם ווינטער דעם גאנצען
אזוי וועט עם שטעהן.

עס וועט איהם פערשיטען
אהן מיטלייד דער שניי —
איך קוק אויף דעם בוימעל,
און ס'טהוט אזוי וועה.

און ציהען זיך, ציהען
דער ווינטער וועט לאנג,
אהן ווארימע שטראהלען,
אהן פיינעל־גענאנג.

ארום ווי א חורבן
אליין נאקעט און בלויז,
דער ווינד נאָר וועט רוישען
און ליארמען בייז...

איך ווארף צו דיר בוימעל,
מיין פייכטליכען בליק:
צי וועל איך דיך טרעפען
אין זומער צוריק?..

וועז דאָס לעבעז...

וועז דאָס לעבעז איז פערביטערט
אוז דאָס האַרץ הויבט אָז צו קלעמעז.
אוז א טרער אין ד'אויגעז ציטערט,
אוז דערצעהלעז — האָסט ניט וועמעז.

ס'וועהט א קעלט אויף דעם ירידל,
אייז — צו וואָס דו שטעקסט זיך צו;
א, מיין אַרים־אידיש ליעדעל —
בלייבט מיר דו חאָטש, וואַרעם דו!

זון און פעלד און וואלד

זון און פעלד און וואלד,
און א פויגעלם ליער —
א, דו טרוירינ׳ן ארץ,
מיאש זיי זיך ניט!

שטראהל מיט זון צונליכ׳ן,
שטיל ווי בוימער זיי,
און צוזינג זיך גלייך
מיט דעם פויגעל׳ס פריי!

זעה ארום, ווי מילד,
זיי אויך דו ניט שלעכט —
שוויינ׳ן אביסעל׳ שטיל:
ס׳וועט שוין ווערן רעכט...

2.

א נייע לאנד, א פרעמדע לאנד —
וואר זיינען דאָרטען זיי? — —
וואר ס'האָט א ווייב געלאָזט אליין
מיט קליינע קינדער צוויי.
א נערטענדעל, א שטיבעלע,
א טאטען, וויים ווי שניי...
און ס'האָט דאָס הארץ ביי איטליכען
נעדריקט אן אנדער ווייה...

גרינע

1.

מיר זיינען מיט א פרעמדער שיף
געקומען דאָ אהער;
א פרעמדער קאפיטאן געפיהרט
האָט אונז אויף בריימען מעער.
די שיף האָט זיך געוויעגט אהין
און זיך געוויעגט אהער;
און האָט זי וועמען איינגעוויעגט —
האָט ער ג'חלומ'ט שוועד.

4.

בענענענט האָט א פרעמדער אונז
און שטרענג נעפרעגט: געזונד?
און האָט בעטראכט אונז יעדערן,
ווי מען בעטראכט א הונד.
נעקוקט אין ד' אויגען, און אין מויל,
בעטראכט אונז מיט א גרונד — —
וואָלט ער נעקוקט אין הארצען נאָך, —
וואָלט ער דערזעהן —א וואונד...

3.

ווי לאנג וועט נעהן די שיף, ווי לאנג?
האָט יעדער שטיל נעטראכט.
נעפרענט ביי איין מאטראז, האָט ער,
א פרעמדער, זיך צולאכט.
נעביטען האָט א נאכט דעם טאג,
דעם טאג —א שווארצע נאכט,
ביז וואן דער פרעמדער קאפיטאן
האָט אונז צום ברעג נעבראכט...

בונטע ליעדער.

5.

מיר האָבען זיך די הענד דערלאַנגט
און זיך צוזאַמענגעטאַנצט...
וועט מען זיך וועלן בעגעגענען
אין יאָהרען לאַנג אַרום?...
פון וויטען האָט די שטאָרט נעראַהט,
נעשראָקען מיט איהר ברום...
און צווישען צעהנדליג שפראָכיגע
נעגאַנגען זיינען מיר שטום...

א תפלה

נאָט העלף זיי, די מענשען, מיט פליענעל,
וואָס שטאמען פון העכערער פרייד:
א, שענק זיי די פרייהייט אהן ריגעל,
בעהיט זיי פון נעצען פון נייד.

זיי זיינען פון פרייהייט די טרענער,
די טרענער פון אייביגען ציעל;
בעשיץ זיי פון נעצען און יענער,
וואָס לויער'ן אויף זיי אזוי פיעל!

און קענסטו פון שלעכטס זיי ניט שיצען —
די רשעות איז שטארק אזוי, פרעך! —
דאן שיק אויף זיי דונערן, בליצען
און זייערע פליענעל צוברעך!

און זאלסט זיי אין אבגרונד וואַרפען,
וואו טויט איז און חושך און קעלט,
זיי זאלען ארומגעהן ניט דארפען
פערבענקטע נאָך דיר, אויף דער וועלט!...

און דער בריטער שוך ער שמייכעלט
און ער דריקט דאס שיכעל שטארק:
„וועסט דעם אלטען נארען זאגען,
דארפסט געהן איינקויפען אין מארק".

ווילינט איין דאס קליינע שיכעל:
אלעס איז שוין אבגעמאכט,
און פון שעהנע ליעבעס־גליקען
ליענט עס אונטער'ן טיש און טראכט...

און פערזינקענדיג אין טרויטען
האט דאס שיכעל זיך פעראירט
און דעם שוך פון אייג'נעם מאן נאר
האט עס ליעבליך אנגעריהרט.

און זי האט זיך שטארק ענטשולדיגט
מיט א העפליך־זיסען נויג:
„אך, פערצייה מיר, כ'האב אודאי,
אנגעריהרט דיין היהנער־אויג!..."

מאדערנער ראמאנס

אין קאפע־הויז ביי א טישעל
האבען זיך צוויי שיך צורעדט!
איינער מיט א שפיץ א ברייטען
און דער צווייטער שמאל און נעט.

זאגט דער ברייטער שפיץ: הער, קלאפט,
וועלכע־זשע וועסטו קומען פארט?
איך האב שוין בעשטעלט א צימער
אין א שהנעם שטילען ארט".

טרעט צוריק דאס קלייגע שיבעל
אויפ'ן ברייטען שפיץ נאנץ מילד:
„פארזיכטיג — ער קען נאך מערקען
און קען וועלען בייז און ווילד".

ענטפערט אב דער שוך דער ברייטער,
טרעט דעם קלייגעם שוך ביז וועה:
„האב נישט מורא פאר דיין שוטה —
זעהסט ניט ווי ער טרינקט דעם טעה".

ווייגט דאס שמאלע נעטע שיבעל,
דיהרט דעם ברייטען שפיץ קוים אן:
„איך בין כלומר'שט, דאך פערהייראט,
וואס־זשע, ליעבער, קען איך טאן?"

שטערען

עס זיצען אלע שטערען פעסט אין הימעל
און זיינען מיט דעם פּלאץ אזוי צופריעדען,
און לויכטען אזוי רוהיג און בעזעסען
און פּלוידערן געמיטלעך אייגער מיט'ן צווייטען.

זיי פּלוידערן פון גאַט דאַרט אינוועניג אין הימעל
פון זייער האַרץ, דער אלמעכטיגער, גרויסער,
וואַס איז דאַך אזוי לייטזעליג און גיטיג
און האַט אויף אייביג זיי געשענקט דעם הימעל.

געשענקט! זיי דארפען בלויז איהם שירה זינגען:
דאַס איז דאַך אזוי גרינג: בלויז דריי מאל קדוש זאגען,
דערביי זיך עטוואס דרעהען, בוקען מיט הכנעה
און נאַכדעם וויעדער רוהען שטיל אין לעערען הימעל.

וואַס האַט עס פאר א וועלט פאר גוטע, שטילע שטערען!
דאַס דרעהען זיך — דאַס איז דאַך זייער גורל
און ווייל זיך אייגער ניט מיט אלע גלייך זיך דרעהען
דאַן פאלט ער טיף אין תהום!

אך, פון'ם פאלענדען שטערען
לאכען אין הימעל די שטערען,
זיי לאכען קוים — קוים און ניט פיעל
און וועלען גלייך שטיל.

איך פיהל

איך פיהל, ווי אן אדלער אין שטייג —
איך וויים, אז דער אייזען איז דיק,
און זוך שוין קיין וועג ניט צוריק!
קיין נס וועט זיך ווייזען
דורך גראטעס און אייזען — —
איך פיהל עס און זעה עס שווייג!

שבת אבענד

(א היימיש בילד).

שבת אבענד, חצי חודש —
די לבנה א פערציערטע
בלאנדושעט אום אין מיטען הימעל,
ווי א מיידעל א פערפיהרטע.

שפעט... דאך בייל׳קע קען ניט שלאפען,
ווי א טורמע איז דאס בעטעל,
און דערצו נאך הערט זי שפיעלען —
ס׳איז א חתונה אין שטעדטעל.

ווי די פיעדעל׳ע צוגיעסט זיך,
דרינגט אין שטוב דורך לאדען־שפאלטען:
ווי די טענער רופען, ציהען
און זי קען עס ניט אויסהאלטען..

ס׳איז דאס לעבען גראה — אן אומעט!
און א שמחה אזוי וועלטען;
און די פיעדעל׳ע דערצעהלט איהר
פון נאר אנדרע ווייטע וועלטען.

שטיל אין שטיבעל, אלע שלאפען;
קיינעם קען די פיעדעל שטערען,
אויסער בייל׳קען ווייכט דער חלום —
און דאס פיעדעל וועקט בענעהרען...

זיי זיינען ניט ווייט דאך פון בורא.
זיי לעבען דאָרט אלע אין מורא...
נאָר פאלט וועז א שטערעז אראָב
זיי שאקלען דאז צו מיט'ן קאָפּ.

אוז הויבען זיך באלד אז בעוועגען
אוז פאָרשען פוז בורא די וועגען,
אוז ברומען דאז קדוש נאָך מעהר
פאר גאָט, זייער אייביגען הערר!

א דיכטער'ס חלום

ר'טרויסט ביינאכט אין שלאף אין זיסען.
אז ער האלט אין האנד א פיערעל
און ער שפיעלט אויף איהר א ליערעל:
און די טענער ניסען, פליסען.

און דער דיכטער ווערט בעגייסטערט
פון זיין אייגנעם זיסען שפיעלען,
פון ערהאבענע געפיהלען —
און א סטרונע ווערט צוריסען!

ס'פלאצט א סטרונע פאר התלהבות!
דאך דער דיכטער שפיעלט נאך מעכטיג:
טענער פליסען ריין און פרעכטיג —
נאך א סטרונע איז צוריסען.

בלויז צוויי סטרונעס איהם געבליעבען,
וועט ער שפיעלען אויף די צוויי נאר:
איינע ליעבע, איינע וועה נאר;
ביז — איין סטרונע איז געבליעבען!

בלויז איין סטרונע. דאך עס שפיעלט נאך
און דער ניגון קלינגט און גילט נאך:
ביז די לעצטע הויבט אן פלאצען
און עס הילכט בלויז פויק און טאצען...

וואַרפט פון זיך אַראָפּ די קאַלדרע
און צושפּרייט די הענד, ווי פּליענלען:
זי וואַלט ערגעץ איצט געפֿלויגען:
נאָר די טיהר איז פּעסט אויף ריגלען...

קיין ליכט און קיין פייער
אין קיינעמס נעצעלט:
אויף יענער זייט ים
פערלעשט זיך די וועלט..

אויף יענער זייט ים

(מלחמה־ליעד)

אויף יענער זייט ים —
ווי שרעקט עס און שרעקט:
דאָרט שטעהען די טישען
פון לאנג נישט נערעקט.

דאָרט סקריפען די וויענען
און וואַרפט זיך אום —
דער מאמעס א ניגון
איז לאנג שוין דאָרט שטום.

אויף יענער זייט ים —
דער פחד ער שאלט!
אין הייזער די אוויועגס
זיי זיינען לאנג קאלט.

און הייבט דאָרט א העלצעל
ווער אויף ווען אין נאם,
עס ברענט ניט, עס ברענט ניט —
פון בלוט איז עס נאם!

אויף יענער זייט ים
לויכט לאמפ נישט און ליכט,
עס פינקלען בלויז אויגען
פון הונגערס נעוויכט...

די ביבעל

(אין קריגס־ציים)

ס׳ליענט טרויריג די ביבעל ביי מיר אויף מיין טיש,
איך שעם מיך צו געבען עס צערטליך אַ מיש.
אַזוי ווי מיין שטייגער אין פּאַריגע טעג,
וועז מענש איז נעוועזען נאָך מענש אין זיין וועג!

ס׳ליענט טרויריג די ביבעל, געבונדען אין שווארץ
און שענע געפיהלעז — געבונדען אין הארץ...
אך, אלץ, וואָס געווען אזוי טייער אוז גרויס,
ווי שפּל אוז קליין קוקט עס איצטער מיר אוים!

איך עפּען די ביבעל, זאָל זיין וואָס ס׳וועט זיין!
אך, אפשר געפין איך א טרייסט צו מיין פּיין!
דאָ האָבען נביאים בעגייסטערט גערעדט,
מיט ליעבע אוז האָפנונג די הערצער גענלעט!

איך עפּען עס אויף אוז זאָל נעהמען אז ענד!
(ניט ציטערט דערביי מיינע אריימע הענד!)
„והיה באחרית" — א „קינד מיט א שלאנג" —
א, הייליגע וועלטער, ווי לעער אייער קלאנג!

„אוז שווערדען פּאר אקערם" — א, הער אויף, א האַלט,
פערוק אין א ווינקעל די ביבעל, בעהאלט.
דו הערסט ווי פוז אבגרונד דער טייוועל ער לאכט:
מען האָט אלע אקערם פּאר שווערדען געמאכט!...

אייביגע זוכער

„איז ער געגאנגען און געגאנגען, און געגאנגען"
דערצעהלט די באָבעם האָבען אונז גאָר לאַנג —
די מעשה'לעך זיי זיינען לאַנג, שוין לאַנג פערגעסען.
דאָך זעהען מיר נאָך יענעם אלץ אין גאַנג...

„איז ער געגאנגען און געגאנגען, און געגאנגען" —
(בעהאלטען ליענט דעריין א טיעפער זינן!)
ער האָט געזוכט, געזוכט דעם וועג און ניט געפונען
און איז געגאנגען ווייטער, ווייטער, אלץ אהין!

און יעדער העלד פון יענע מעשה'לעך די אלטע
— נעווען איז ער א בעטלער, צי א האר —
איז ער געגאנגען און געגאנגען, און געגאנגען —
(ווי קליינגט דאָ טיעף און שעהן דעם זוכער'ס צער!)

„איז ער געגאנגען און געגאנגען און געגאנגען!" —
מיר נעהען אלע מיט מיט יענעם אלטען העלד!
ווער ס'זוכט און זוכט א פאלאץ ערגעץ אונטער העהלען
און ווער א קליינע שטיבעלע אין פעלד...

קרעלען

כ'זעה א מיידעל — טראָגט זי קרעלען.
הויבט זי אָן מיר שטארק געפעלען...
קרעלען האָט אויך זי ניט געטראָגען
און עס הויבט דאָס הארץ אָן קלאָגען.

ליעבסטע! אך ווי וואלט איך וועלען.
זעהן דיך איצט אין יענע קרעלען.
און עס רינען טרערען מיינע
גרויסע, ווי די קרעלען דיינע!...

די צווייטע געליעבטע

די צווייטע געליעבטע איז פונקט ווי דאָס ליכט
פון דער זון אין א לאנד אין א נייעם: די שטראהלען
האַליובען און צערטלען און ציהען זיך, פאלען
און קושען דיין בלאסען און דורשטיג געזיכט.

דאָך געהסטו דערצאַרענט ארום אין געהיים...
די היימישע זון דאַרט איז וואַרימער, פרישער,
דער שטראל איז דאַרט פרייַנדליכער, הארציגער, זיסער,
און בענקסט אלץ צו יענער, דער ערשטער — א היים!

די ערשטע גראָהע האָר...

די ערשטע גראָהע האָר האָט מיך דערשראָקען:
אַ, מיינע האָר!
וועז היינט איז איינע נאָר,
וועט מאָרגען, — ווינד אוז וועה, —
שוין גראָהע ווערען צוויי,
אוז איבערמאָרגען — דריי,
אוז נאָכדעם איז פערביי,
מיט מיינע שוואַרצע לאָקען!...

חרטה

און וועסטו חרטה נאך האבען
און קומען צוריק,
דאן וועל איך מיין צארען בענראבען
און נעהם אויף דאס גליק!

איך וועל דיך ניט פארשען, ניט פרעגען —
ס'איז אלץ, ווי א ווינד;
נאר דו זאלסט זיך אויך ניט דערוועגען,
מיך פארשען, מיין קינד.

מיר וועלען בעל־תשובות גלייך ווערען
און ווייגען זיך אויס,
און גאט וועט אונז ביידען דערהערען —
זיין רחמים איז גרויס...

דאָס לעבען רופט

דאָס לעבען ציהט, דאָס לעבען רופט
מיט שטימען אלערליי.
אין יעדען רוף, אין יעדער שטים
קלינגט אָפּ א פרעמדענס וועה...

דער וועג צו גליק, דער וועג צו פרייד
איז ערגעץ דאָ, געווים;
דאָך מוזסטו פרעמדענס גליק אין נאנג
צוטרעטען מיט די פים.

עס איז א שאָד דעם צווייטעז'ס גליק,
דאָס גליק פון אר'מע לייט,
וועל איך מיר אויסקלייבען א וועג
פערוואַרפען, אָן א זייט...

איך וועל מיר נעהן אליין, אליין,
פון ווייטען — נאָהענט זיין;
וועל איך דערזעהן א נערטענדעל
וועל איך אין איהם אריין.

קום!

קום מיר וועלען געהן צו די ליידענדע,
האָב ניט קיין מורא פאר זיי;
מענשען דאַרט זיינען די בעסערע,
שעהן גלאנצט אין ד'אויגען דער וועה.

ס'גלאנצען דאַרט אויגען ווי שפיגלען,
שפיעגלט זיך אב יעדער לייד...
וועסט דאַרט צום לעבענס פערפלאנטערניש
גיכער געפינען בעשייד.

קום, מיר וועלען געהן צו די ליידענדע,
אומעטיג איז סיי ווי סיי;
זוכסט דאָך דיר וועגען אלץ נייערע —
ליידען — נאָר זיי זיינען נייַ!

ביכער

די ביכער זיי בלייבען אונז אייניצ,
ווען פריינד און נעלייעבטע פערלאזען,
ווען ווינדען פון איינזאמע וועלטען
אין צימער מיט קעלט צו אונז בלאזען.

די ביכער נעשריעבען אין פראזע
זיי ווערען נלייך אונזערע ברידער,
אויך שוועסטער בעקומען מיר דעמאלט,
דאס זיינען די ביכער מיט ליעדער.

ס'איז דא צווישען זיי נאר פערשיעדען,
די ברידער און שוועסטער — א מענג!
א טייל זיינען הארציג און טרייסטענד,
א טייל מאכען פארוואורפען שטרענג...

א טייל זיינען יונג, נאך קינדער,
און פילען דאס הארץ אן מיט נלויבען,
א טייל זיינען רייך און זיי שרייבען
אונז אב א ירושה דארט אויבען...

אָה, שטאָלצעס האַרץ מיינס...

(ציוט־מאָטיוו).

א שטאָלצעס האַרץ מיינס, געגוג זיך צו שעמען!
א סוף און אן ענדע!
און דאָס, וואָס דו האָסט פאר אן אמת געהאלטען
איז איצט א לעגענדע!

אזוי פיעל בעגעהרען, אזוי פיעל פערלאנגען
און גאָר נישט געקריגען,
און פון דיינע וואַרהייטען אלע איז איצטער
געבליבען איין ליגען...

און אלע די זונען, וואָס האָבען גענויכטען,
זיי זיינען פערגאנגען;
און אלע די שטערען, וואָס האָבען געוואונקען —
מיט וואָלקענס פערהאנגען!

און וואָס וועט דיר העלפען פערמאכען די אויגען
און וויעדער זיך קליגלען? —
דו זעהסט דאָך, דער אדלער אליין איז פערבלוטינט—
צובראָכען די פליגלען!...

צום אלטען יאָהר.

פערגאנגענער יאָהר, נעהם דאָס פּעקעל,
די בלוטיגע קלײדער נעהם צו:
שוין גרייט איז די פוהר מיט'ן גלעקעל
און פּאָהר שוין, און לאָז אונז צו רוה.

ווילסט זאָגען וואָס, ווילסט זיך געזעגענען.
מען דאַרף ניט... מיר קענען דיך גוט...
און וועסטו דאָס ניי יאָהר בעגענענען —
נעהם לינקס! ניט פערשפּריץ איהם מיט בלוט!...

בירגער

מיר לאכען פון בירגער, געוועהנליך,
און קוקען אויף זיי מיט פעראכטען,
ווי גראָה און נעמיין און ווי קלייניליך
דאָס לעבען ביי זיי מיר בעטראכטען.

דאָך בלאָנדזשענד ביי נאכט ווי געשפענסטער,
אין דונקעלע אייגזאמע גאסען,
מיר קוקען אריין אין די פענסטער
צו יענע פון וועמען מיר שפאסען.

אין צימער לויכט פרעהליך דאָס פייער,
א טאכטער זיצט יונג ביי דער פיאנע...
און דו, א, דו קלוגער, דו פרייער,
ביזט דעמאָלט די בירגער מקנא.

איהר נעהמט מיך צו גאר גוט און פרייגדליך,
און פרעגט מיך אלץ: וואס וויל איך נאך?
איך וויל דאס זיסע ליעבע מיידעל —
בעפרייען זי פון שווערען יאך.

דאָס „שטוב מיידעל"

(פראגמענט פון א פּאָעמע)

פון פינף נעריכטען איז דער מיטאָג,
ניט רעכענענדיג קאָמפּאָט צו לעצט —
און עסט איהר אָפּ, דאָן בלייבט איהר זיצען
און נענעצט אוים: וואָס טהוט מען יעצט?

דאָס מיידעל נעהמט פון טיש ארונטער,
זי איז דאָס שענסטע אין אייער הויז:
צוויי אוינען שווארצע, האָר ווי סאָמעט
און בענקשאפט קוקט פון איהר ארויס...

זי בענקט אהיים צו טאָטען, מאָמען,
די בענקשאפט פיהלט זי שטארק און טיף,
און וועז איהר חרפּעט נאָכ'ן מיטאָג
דאָן זיצט זי שטיל און שרייבט א בריף.

איך קום אמאָל צו אייך, בעזוכען,
איך שמייכעל צו; וואָס קען מען טהאָן?...
איך פרעג מיך נאָך אויך אייערע קינדער,
וואָס נעהען מיר די קינדער אָן?

דאָס הייזעלע

ס׳איז געווען א הייזעלע
נידעריג און קליין;
דאָך פערמאָגט דאָס הייזעלע
האָט אזוי פיעל חן.

ס׳האָט נעדאכט זיך, או עס לעבט,
רעדען אויך געקאָנט...
נאָר געשוויגען אלע מאָל,
קיין זאָך ניט געמאָהנט!

ס׳דארף א הוט דאָס הייזעלע:
ס׳דארף א נייעם דאָך,
ווייסט עס אָבער, ס׳איז ניטא
שווייגט עס, ווי קיין זאָך!

גיעסט דער רעגען, ליידט עס שטיל,
ס׳הייזעלע איז קלוג...
שטעלט מען אויפ׳ן בוידעם אָן
עמערס, טעפּ גענוג...

אויך די פענסטערלעך צום גאס,
פונקט ווי אויגען צוויי,
קוקען אלט און מאנכע שויב
פעהלט שוין לאַנג אין זיי;

אַין דער רוישענדער גאס

1.

אַ מענש איז געגאנגען אין רוישענדער גאַס
און טרערען זיי זיינען געווען
און טרערען זיי זיינען געפאַסען:
פאר וואָס? אַך, צי האָט ער די פרייד נישט פערגונגען.
צי האָט איהם פערדראָסען
די פרייד פון די מענשען? צי טראָגט ער דען האס?..
אַך, וואָס איז דער מעהר
מיט דעם אַרימענ'ס טרער?...

אַך ניין, ניט דערפאר זיינע טרערען—פערקעהרט!
עס איז עפּים אנדערש די סיבה!
אַך זאָלען די מענשען דאָ פרעהלאַך זיך הוליען—
ער טראָגט צו זיי אלעמען ליעבע
און האָט נישט צו וועמען זיך טוליען!
ער בלאָנדזשעט ארום שטילערהייט,
זיין טרער איהם בעגלייט!

אין די קינדער-יאָהרען...

אין די קינדער־יאָהרען מיינע
האָב איך קשיות פיעל געהאַט.
פיעל נעוועזען איז פערבאָרגען.
פיעל פערהויליען אוּן ניט נלאַט.

נאָר נישט לאַנג זיך אָבנענעבען.
נישט נענישטערט זיך צופיעל;
שוועריקייטן קשיות האָט פערענטפערט
מיר דער לייכטער קינדער־שפּיעל.

אויפ'ן היימעל יאָנען וואָלקען,
קלייַנע וואָלקענדלעך, ווי שניי,
אך, ווער זיינען זיי, פון וואַנען —
אוּן וואוהין פּאַרט נעהען זיי?

שויבען פעהלען און עס דאכט,
ס׳הייזעלע איז בלינד.
קלעפט מען מיט פאפיער זיי אויס,
שפיעלט מיט זיי דערווינד.

שוואך איז אויך א מאנכע וואנד,
שוואך איז אויך דער גרונד.
שיט מען זיי מיט פריזבעם אז,
ווערט׳ס צוריק געזונד.

און עס לאכט דאס שטיבעלע,
וויים פון עלטער ניט,
און פון שטארבען טראכט עס ניט —
שטארבען — נאט בעהיט!

פריהלינג קומט — דאס הייזעלע
ווערט ווי יונג צוריק;
ס׳קומט א פויגעל פון דער וויט,
פייפט: טשיריק, טשיריק!

און דאס הייזעלע עס קוועלט,
נעהמט איהם פריינדליך אויף —
אויפ׳ן דעכעל אויפ׳ן שפיץ
זעצט ער זיך ארויף...

און ער זינגט איהר ליעדעלעך
פון דער וויטער וועלט
און דאס הייזעל הערט אויס
און דאס הייזעל קוועלט...

חבר יאשקע! נעהם די לייצעם,
נאמיר לויפען ביז'ן וואלד;
און איך בין צוריק א פערדעל
און פערענטפערט וועלט אלץ באלד.

2

און עם הויבט מיך און עם טראגט מיך
און איך בין שוין ווייט פון דר׳ערד.
נאר אט פאקט מיך א חבר יאשקע
און איך בין שוין גלייך זיין פערד:

און מיר יאגען זיך אוז ציהען
ביז אין נעסיל ווייט אראב.
ביז׳ן אלטען, ביז בית־עולם —
און מיט קשיות — פול מיין קאפ:

אך, די אלע, אלע קברים
אזוי אנגעזעעט אוז פיעל!...
אוז מיר בלייבען ווי דערשראקען.
אוז די הערצער שטעהען שטיל...

אך, ווער זיינען אלע טויטע? —
ס׳כאפט מיך אן א שרעק אוז ווען:
ווער׳ען טאקע פון די קברים
תחית המתים אויפשטעהן זיי?

* * *

אין מיין הארצען זינגט א ליעד
נאר פון צייטען לאנגע:
טענער שוועדע, טענער באנגע —
הערען סען זיי קיינער ניט!

וועז איך וואלט עס אויסגעזונגען, —
אלע, אלע זאלען הערען,
וואלט די וועלט מיט וועה דורכגעדרונגען
אוז איך וואלט — נעגעזען ווערען...

פריהלינג אין קריעג.

שוין נעלאזען אלע טייכען
האבען דארט אין לאנד פון וועה.
וואס זשע טראנען דארט די טייכען
מיט א האסטינען נעשרעה.

שוין נעעפענט אלע טייכען,
פריהלינג איז שוין דארט נעווייט,
וואס זשע ברענגען זיי די מענשען
פון די נאהנטסטע א נערים?

העי, נעלאזען אלע טייכען
האבען דארט אין בלוטיג לאנד:
פון דעם שטורעמדינגען וואסער
שטארט ארויס א פוס, א האנד.

אלטע טאטעס, אלטע מאמעס
נעהט ארויס און ווארפט א בליק:
ס'האבען אייך די פריהלינגס־טייכען
אבגעבראכט די זיהן צוריק...

און אויסבעטען וועל איך די דילען
מיט טעפיכען, אוש פון אריענט,
און בעט די בת־מלכות זיך זעצען
און איך — אין דער מיט, אנגעלעהנט.

און היים זיי די האר גלייך צענעהמען,
די האר אזוי נאלדיג, געריכט,
און וועל מיך אין לאקענס פערוויקלען,
פערבארגען פון וועלט מיין געזיכט...

מרויסערייו

איך בענק נאך אביסעלע שעהנהייט
איך וואנדער אוו זוך זי ארום;
נעשמאַרבעו, פערדאַרבעו די שעהנהייט —
אך מיאוס אוו טריעב אומעטום!

נוו, וועל איך א בורא זעלבסט וועדעו,
אוו שאף מיר די שעהנהייט אליין.
פוו וועדטער בעשאף איך בת־מלכות,
מיט פנימער — צארט, מלא־חו.

בת־מלכות, נאר פיעלע בת־מלכות,
אוו אויגעו זיי זאלעו זיין בלוי,
אוו ליפעו זיי זאלעו זיין ראוט,
אוו פרישע, ווי בלומעו נאך טוי...

איך לאז זיי ניט שטעהו אין מיין צימער,
מיין צימער איז ארים אוו קליין!
איך בוי פאר זיי אוים גלייך א פאלאץ,
די וועגד פוו געשליפענעם שטיין.

אוו שפיגלעו, געשליפענע שפיגלעו,
בעהענג איך די וועגד אלע פיער,
אוו וואו איך וועל וועגדעו די בליקעו —
א בת־מלכה שמייכעלט צו מיר.

*
* *

דו פרענסט, ווּאָס איך מאך?
ביטער און שלעכט!
טריב, איינזאָם די נעכט,
און טריבע די טעג, ווען איך ווּאָך..

ס'איז לויטער פערדראָסיג און לייד,
און בענקשאפט און צער — —
און בין נאָך אלץ נאָר
און גלויב נאָך און זוך נאָך די פרייד!

* *

אין בין ניט קיין אלטינקער מלך,
דאך וואלט איך, ווי דוד המלך,
געוואלט אויך א תהילים'ל שרייבען,
פאר שפעטערע דורות זאל בלייבען...

און פיעלע בעטריעבטע נעמיטער
מיט חיילינע אנגסטען און ציטער —
זיי זאלען עס זינגען, די ארציגע טענער,
און ווערען גע'לייטערט און שענער...

* * *

שוין ווידער א פריהלינג מיט בלומען,
און שלייכט אזוי ווייך, אזוי צארט,
פונקט וואלט ער דאס ערשטע מאל קומען,
פונקט האט ער נאך קיינמאל נעגאנגט...

נו, שלום־עליכם, דו שליח
פון זון און פון שטראלען און ליכט!
א, זיי זיך, מיין ליעבער, מטריח,
ענטפלעק מיר דיין וואהרען געזיכט...

* * *

זיי זיינען ניט ווערט, וואס איך האָב זיי געליעבט —
איך האָב זיי געליעבט אזוי שען;
זיי האָבען גענארט מיך און האָבען בעטריעבט
און נאָכדעם געלאָזט מיך אליין.

נו, בין איך איצט קלינגער — איך יאָג ניט נאָך זיי,
איך קען, וועז איך ווילֿ נאָר, זיין האַרט;
וואס שרייסטו, מיין האַרץ, וואס טוט וויעדער דיר וועה?
דו ווילסט דען צוריק זיין געגארט?...

ס׳דאַכט מיר...

ס׳דאכט מיר ס׳עפענט זיך די טהיר
און מיין ליעבסטע געהט אריין,
און איך וואַרף מיר גלייך צו איהר:
ביזט נעקומען, קינד דו מיין!

און די קלייגע שטעהט פערשעמט
ווי א גרויסער, שווערער חטא
און זי מורמעלט שטיל, געקלעמט:
זאַג מיר, אפשר איז שוין שפעט...

ניין, מיין גוטע, שפעט איז ניט
כ׳האַב ווי פריהער דיר נאַך האַלד,
דען די ליעבע אייביג בליהט
און איז אייביג ריין, ווי גאַלד...

* * *

איך האָב דיך געזומען צו ליעבען
אין ווינטער אין קאלטען אין טריעבען;
געדענקסטו די ערשטע טעג, זיי?
געבליהט האָט די ליעבע אין שנעע!

נעהאָפט, אז דער ווינטער וועט ציהען
און בוימער און גראָז וועלען בליהען...
און ווי איך האָב פריהלינג דערוואַרט
אזוי האָט די ליעבע פערדאַרט..

דער פרייער

קיינמאל שרעקט איהם ניט דער מארגען,
נאר דער היינט איז זיינער,
זיינע פריידען, זיינע זארגען
זענען העלער, פיינער.

פון א לעבען א געוויטען
לויפט ער ווי פון פייער,
וועלען ווינדען חאטש איהם טוידטען, —
שטארבט ער דאך א פרייער!...

דאָס צווייגעלע

(פון רוסיש)

אח, דו, ליעבע צווייגעלע,
וואו דען וועלסטו שווימען?
היט זיך פאר'ן בייזען ים —
וועסט אויף איהם אומקומען.

ס'וועלען דיך די פאליעם ווייט
וואַרפען אַהין ערבארמען,
ווי מען וואַרפט דאָ אויף דער ערד
דעם עלענדען און אָרעמען.

ס'וועט קיין ראנגלען העלפען דאָ.
ביזט אלץ אין סכנות,
שווים־זשע, צווייגעל, ווייטער ניט,
האָב אויף זיך רחמנות.

— אָ, צו וואָס דאָס שוינען זיך,
כ'בין סיי ווי פערלאָרען:
אַבגערישען פון מיין בוים
בין איך לאנג געוואָרען.

איצטער מעג מיך יערער וועלן
וואַרפען הויך און ניעדער,
צוצואוואקסען צו מיין בוים
קען איך שוין ניט וויעדער.

די לעבענס-האַפּטע

(פּון׳ם דייטשען)

אונזער הארץ איז ווי א הארפּע,
ווי א האַרפּ מיט סטרונעס צוויי,
אויף איין סטרונע טאַנצט די שמחה,
אויף דער צווייטער ווינט די וויה...

און דעם מזל׳ס פינגער שפּיעלען
אויף דער הארפּ די אייב׳ג קלאַנגען,
היינט א פּרעהלעך האַכצייט־ליעדעל,
מאָרגען שטילע נרוב־געזאַנגען.

א פאלקס צוג...

א, ציה זיך, ציה זיך ארים־פאלק,
א, ציה זיך ווייט אוז לאנג:
וועק אויף אין גאס די טויבע לייט
מיט ליעדער אוז געזאנג.
געה דורך די גאס, געה דורך דעם מארק,
בעוויין ווי אמריקייט איז שטארק!

א, ציה זיך, ציה זיך, ארים־פאלק
אוז זינג אוז קלינג אוז רוף!
פוז פיעלע שוואכע, מיעדע לייט
ווערט א י י ן געזונטער גוף!
א גוף וואס קעמפפט מיט נייעם קראפט
אוז נייע לעבענסוועגען שאפט...

א, ציה זיך, ציה זיך ארים־פאלק,
דיין צארען־ליעד הויב אן.
דאס ליעד, וואס האט געדרימעלט שטיל
פוז לאנגע יאהרען אן.
זינג אוים דיין וועה, זינג אוים דיין האס
אוז זאל דערמאנען זיך די גאס...

ציים ליעדער.

1896—1901

אידעאלען

עס הענגט די שענסטע פרוכט אן בוים
און ווינקט דיר שמייכלענד צו,
דו שטרעבסט צום פרוכט, דאך שטענדיג איז
דער בוים מעהר הויך ווי דו.

און דאך דו שטרעבסט און שטרעבסט גאר לאנג,
ביז ווען דו ווערסט שוין מאט,
דאן פאלען וועט פיעלייכט אויף דיר
פון בוים א וועלקעם בלאט...

עס גיעבען אין לעבען...

עס גיעבען אין לעבען
אפט פינסטערע טעג:
דו שלעפסט זיך און בלאנושעסט
און ווייסט ניט קיין ווענ.

בעגענענסט בעקענטע,
זיי העבען די היט, —
דיין צער אויסצורעדען
דאך קענסטו זיי ניט;

עס ציהען זיך גאסען
און הייזער אהן שיעור, —
און ווייסט ניט ווהו זאלסטו
אויפמאכען א טהיר.

אט שטעלסטו זיך נידער,
דו קלינגסט, דאכט זיך, אן,
נאר באלד אבער פרעגסט דו:
ווהם ווענסט דו דא טהאן?...

און פיהלסט זיך ווי איבריג,
און בלאנדזשענסט ארום,
א ווהטיג א טיעפער
אין הארצען נאגט שטום.

צו א געפאלענע פרוי

פייכטע, מאטע, מיעדע אויגען,
בלייכע באקען — אויסגעוויגען,
דארע איינגעפאלענע ברוסטען
מיט א הייזעריגען הוסטען — —
אויף וואס טויגסטו יעצט דער וועלט?

שוין פערוועלקט די שעהנע גליעדער,
און די ליעבע נוטע ברידער
וועלען שוין צו דיר ניט קומען, —
יונגע בלומען, פרישע בלומען
קריגט מען קויפען היינט פאר גרעלט!

דאן לייקענסטו צערניג
אין לעבען, אין גליק;
דיר פליהט דורך אין מח
א טויך און א בריק...

און לאזט זיך געהן ניכער, —
עס טרייבט דיך דער שרעק:
עס שרעקט דיך דאס לעבען,
עס שרעקט דיך זיין ברעג...

* * *

איך זינג מיינע לידער אין דונקעלער נאכט, —
עס האט מיך א קראפט א געהיימע ערוואכט...
מען שלאפט!.. און צו קאפענם ליענט שמאטעס א פאק.
דער זייגער קלאפט רוהיג טיק־טאק און טיק־טאק...
איך צעהל יערע שטונדע פון זייגער, וואס שלאגט
און קוקט אונגעדולדיג אין פענסטער, צי ס'טאגט.
איך זעה די לבנה, דאס גלעט געזיכט,
ווי טרויעריג לייכט זי, ווי קארג איז איהר ליכט!...
מיר דאכט זיך זי ראט מיר: גיה לעג זיך און שלאף,
דער קאפ אין דעם קישען און חלום אהן סוף!...
דאך וויים איך, אז הינטער'ן פינסטערן וואלד
בעוועגט זיך די זונן שוין, זי קומט אהער באלד!

*
* *

מענשען האבען טיעפע הערצער,
אין די הערצער ליגען פיעל
שעהנע, עהרליכע גדאנקען,
ריינעם, ליכטיגעם גיפיהל.

נאר עס קען א הארץ ניט רערען
און עס מאטערט זיך און קוועלט, —
און דאם שעהנסטע, און דאם בעסטע
בלייבען סודות פאר דער וועלט.

* * *

די לופט איז מיר ענג אין מיין צימער
און פינסטער פון לעמפּל דאָס ליכט,
און פינסטערע שאָטען בעפאלען
און הילל'ען אין שווארצם מיין געויכט.
איך קוק אויף די וועגד פון מיין צימער —
עס בלאָנזשעט מיין בליק אויף זיי אום;
וואָס זעה איך? נאָר שאטענס און שאָטענס
און שטיל איז אזוי אלץ און שטום.
עס מעהרען זיך שאָטענס און שפרינגען
און שטיל איז עס הערט זיך קיין קלאנג:
אין הארצען נאָר הער איך א זינגען,
א טרויריג־געצויגען געזאנג.
דאָס זינגט דאָרט מיין יוגענד און קלאָגט זיך:
פערטראָגען קען זי שוין נישט מעהר!
עס ציהט מיך צו ליכט און צו פרייהייט
און דאָ — אזוי רונקעל און שוועד!...

* *
*

איך וואַרט אויפֿן ליכטיגען טאָג, וואָס וועט קומען
מיט גאָלדענע שטראָהלען, מיט בליטהען און בלומען:
מיט פֿרישערע לופֿטען, אין וועלכע ס'וועט קלינגען
די פֿרעהליכע ליעדער פֿון פֿאָלק, וואָס וועט זינגען:
די פֿרעהליכע ליעדער, וואָס וועט ניט בעגלייטען
קיין זיפֿצען, קיין קרעכצען, קיין קלינגען פֿון קייטען...

אין קישען

אין קישען בעהאלט איך מיין פנים,
איך נורע זיך איין טיעף און וויין;
דער אייניציגער פרייגד אין מיין לעבען
איז מיר נאר דאס קישען אליין.

נעפליקט האט די פערערען זיינע
מיין שוועסטער ביז שפעט אין דער נאכט, —
נעפליקט מיט א הארץ א צופליקטען
אין אומעט און עלענד פערשמאכט,

וואו איז יעצט די שוועסטער פערוואַרפען,
וואו איז זי? וועד וויסט וואס זי מאכט!
דערפאר איז מיר טהייער דאס קישען,
פייכט מאך איך עס שטענדיג ביי נאכט!...

* *
*

נעה אויף מיין פערלאשענער שטערען
פון אלטע פערגאנגענע טעג:
איך נעה און איך פאל אין דער פינסטער —
בעלייכט מיר מיין זומפיגען וועג.
עס יאגען מיך פינסטערע שאטען
און שרעקען מיין וועל אין מיין לייב:
נעה־אויף, דו פערלאשענער שטערען,
די פינסטערע שאטען פערטרייב!
מיין ליעבע און האפנונג און גלויבען
בעשטראהל מיר, בעלייכט מיר צוריק...
נעה־אויף, מיין פערלאשענער שטערען,
ערוואך, מיין פערלארענעס גליק!

דער נאכט-וועכטער

שפעט. די נאכט איז קאלט און פינסטער,
טרויעריג און נאס;
אין די הייזער רוהען אלע —
טויט און שטום איז נאס.

עלענד שלעפט זיך נאר דער וועכטער
אויף דער נאס ארום;
אין די שטילע הייזער קוקט ער
וועהמוטיג און שטום.

דארט אין ווייכען, ווארעם-בעטעל
שלאפט זיך אזוי גוט;
אוי, ווי וואלטען זיינע ביינער
דארט זיך אויסגערוהט!

און ער קלאגט זיך פאר'ן הימעל:
זעה׳ מיין טרויער צו:
איך אליין האב גאר נישט, — היט איך
פרעמדענס גליק און רוה!...

* *
*

פיעל פינסטערע נעכט האָב איך ליעדער געשריבען
און ריימען, ווי גאָלד און ווי פּערל געקליבען.
זיי האָבען געלויכטען אין פינסטערער נאכט
און האָבען מיין לעבען נישט ליכטיג געמאכט !...

דאָס נייע ליעבע ליעד

—„וואָס וועלען מיר טהון אין די שפּעטערע טעג,
וואָס וועלען מיר טרינקען און עסען!"
—א, ליעבסטע, ניט פּלאָג מיט דיין פּראָנע מיך איצט,
איך בעט דיך, דו זאָלסט זי פערגעסען.

עס האָט מיר געזונגען מיין באָבע א ליער,
דאָרט וויינט א נעלייעבטע און בעט:
„אוי, לאָמיר, מיין ליעבסטער, ענטלויפען פון דאָ,
כ'וועל ארבייטען, וואשען חאָטש גרעט!

אוי לאָמיר, מיין ליעבסטער, ענטלויפען פון דאָ,
גרינג וועל איך פערטראָגען מיין פּיין:
כ'וועל ארבייטען שווער, און וועל שלאָפען אויף
שטרוי —
צוואמען מיט דיר נאָר צו זיין"! —

עס שמייכעלט מיין ליעבסטע: דיין ליעדעל איז אלט,
די באָבע זי איז שוין לאנג טויט,
און איך בין נאָך יונג, און איך לעב, און איך זינג
א ליעד פון דער ליעבע אהן נויט!...

* *
*

ס׳בערויבען מיך מענשען, ווי קלוגע, ווי שלעכטע, —
עס איז מיר דאָס לעבען פערשטערט!
נערויבט האָבען קלוגע מיין גליק דאָרט אין הימעל,
די שלעכטע — מיין גליק אויף דער ערד!...

איך וויים א הויז

כ'וויים א הויז—דאָרט פייפט דער דלות
און אין קוימען וויינט דער ווינד,
און עס שמאכט און מאנגעלט דאָרטען
ס'גרויסע, ארעמע געוינד.

שווארצע, פינסטערע געשטאלטען —
אויף די באקען בלויז א הויט;
און עס הערט זיך פון די קינדער
ביז אין הימעל קולות: ברויט!

און א שכור איז דער טאטע
פון די קינדער ער ענטלויפט,
לעדיג געהט ער אין די גאסען
און ער פרעסט נאָר און ער זויפט!

און עס זיצט די שוואכע מאמע,
א דערשלאָגענע אהן מוטה,
און זי שרעקט די קינדער: שטיל'ער!
ס'געהט דער טאטע מיט דער רוט!

דער צוג

איך זיץ אליין, די נאכט איז שפעט —
עס קלעמט דאס הארץ און דריקט מיר שווער,
ארום איז שטיל, נאר פון דער ווייט
פייפט אוים דער צוג, איך זיץ און הער.

טרו—טרו—טרו—טרו! — ער רופט, ער רופט
מיין אלט בעקאנטער, ליעבער צוג,
טרו—טרו—טרו—טרו! — וואס זיצסטו דא,
וואס ליידסטו דא? געזונ, געזונ!

טרו—טרו—טרו—טרו—דו ביזט נאך יונג,
דו ביזט נאך יונג, געזונד און פריי!
טרו—טרו—טרו—טרו! געזונ די רוה!
טרו—טרו!... קום, וואנדער אויף דאס נייי!...

דער האַנדלער

(א ווארשעווער ליעד).

אויסגעטהאַן פון זיך די שאנד. —
מיט א זעקל אין דער האנד,
געהט ער אום פון הויף צו הויף,
הייבט די אויגען אלץ ארויף:
און ווי טרויעריג ער זינגט —
איבער'ן גאנצען הויף עס קלינגט:
האנדעל—האנדעל!
זאגט, — ווער זענט איהר, ליעבער איר,
וואס פערצעהלט מיר אייער ליער?
„כ'וואוין דאָרט אויף דער סמאטשע גאס,
אין א קעלער — פייכט און נאס,
מיט א גרוים געזינד!
זומער קומט דאָרט נישט אריין
פון דער ליעבער זונן קיין שיין,
ווינטער — בלאָזט דער ווינד.
כ'גנעה מיין גאנצען לעבען אום,
מ'הערט פון מיר נאָר, ווא איך קום:
האנדעל—האנדעל!
אוי, איך האָב נאָך ווערטער פיעל,
דאָך איך טראָג זיי אין דער שטיל —
קיינער דארף זיי ניט!

ווען איך קום אהיים ביי נאכט
אבגעמאטערט און פערשמאכט,
שיט איך זיי און שיט...

די אָרימע כלה

עם שלאָפען אין קליינינקען שטיבעלע אלע,
עם וואכט נאָר די עלטערע טאָכטער — די כלה.
די חתונה דאַרף ביי איהר זיין נאָר אין גיכען
און האָט נאָך נישט פערטיג נעמאכט איהרע ציכען.
עם לויפט דורכען לייוענד די נאָדעל געשווינד,
געדאנקען זיי יאָגען אין קאָפּ, ווי א ווינד:

ווי שווער איז דאָס בעטגעוואנט מיר אָנגעקומען!
עם האָט מיר מיין רוה און מיין שלאָף צוגענומען;
די פערערען גאנצענע נעכט פלעג איך פליקען —
ווער ווייסט נאָך דעם מזל, ווער וויים נאָך די גליקען?
געשאפט יעדעם קישען מיט שוויים און מיט בלומ, —
וועל איך אויף זיי קאָנען חאָטש ליגען בערוהט?

אח, ווער איז מיין זווג? צי קען איך איהם גלויבען?
צי ווען ער דעם שלאָף ביי דער נאכט מיר ניט רויבען?
וועל איך ניט די קישען מיט טהערערען בענעצען
און אפשר אמאל גאָר אויף ברויט זיי פערזעטצען? —
פערזעטצען, ווי ס'טרעפט אפט ביי אונזערע לייט,
ווי ס'טרעפט מיט מיין מאָמען אין ביטערער צייט?!

* * *

איך קוק אויף די בערג אויף די הויכע,
וואס שטעהען, ווי העלדען אליין:
א וועהמוט נעהמט דורך מיין נשמה:
ווי בין איך ענטקעגען זיי קליין!

א וועהמוט נעהמט דורך מיין נשמה —
עס ליפט דאך א וואך נאך א וואך:
ווי קליין גאר, וועט זיין יענעם בערגעל,
וואס וועט מיך פערדעקען דערנאך!...

עט, וואָם האָב איך זיך פערגערט...
האָט איהר נישט אין אלטע בעט,
אלטע הויזען, אלטע שיך?
וואָם איהר ווילט נאָר האנדעל איך —
האנדעל, האנדעל!

צום ווינד

אוי, וואָס קענסטו זיך ניט שטילען,
ווילדער ווינד?
וועמעס זיפצען, וועמעס קרעכצען
טראָגסטו צינד?

צי דו האָסט געוואָלט אלע
זיפצען פון דער וועלט,
און דו ווילסט זיי טראָגען, ברענגען
ביז צו גאָט'ס געצעלט?

אוּן דו ווילסט איהם דאָרטען וועקען,
שטערען איהם זיין רוה,
נאָר די שווארצע דיקע וואָלקען
לאָזען דיך נישט צו?

אוּן עס ברענט דיין ווילדער צאָרען
פאר וואָס האָט
פעסט פערשלאָסען זיך אין הימעל
אונזער גאָט?!...

אין א גרויסער שטאָדט

איך קען מיר אין ערגעץ
קיין רוה נישט געפינען:
עס קלאפען די רעדער.
עס רוישען מאשינען.

פון טויזענד פאבריקען
דער רויך און די פארע
פערשטעלען דעם הימל.
פערציהען מיט חמארע.

איך הער נאָר א טומעל
פון האנדלען פון דינגען. —
וואו זאל איך מיר זעטצען
מיין ליעד פאר אייך זינגען?

מיין ליעד פון דער ליעבע.
פון רוה און נחמה.
וואס ליענט טיעף בעהאלטען.
אין הארץ, אין נשמה!?...

* * *

כ'הער עם זאגען
לייט און קלאגען:
„אח, די אבגעלעבטע טעג,
זיי פערשווינדען
מיט די ווינדען,
און ניטא צו זיי קיין וועג!...

מיינע אלטע
טעג די קאלטע
לעבען אלע, כ'זעה זיי דאך,
און זיי ווינקען,
און זיי הינקען,
און זיי שלעפען זיך מיר נאך...

די שטערען

איך קוק אויפ'ן הימעל ביי נאכט
מיט צעהנדליגער פראגען אין בליק:
די שטערענדליך פינקלען און לאכען,
און ענטפערען אב מיר צוריק:

וואס פארשסטו, דו נארישער מענש?
וואס איז אזוי שווער צו פערשטעהן!
מיר האבען געלויכטען אזוי
נאך איידער דו ביזט דא געווען.

און ביזטו נעקומען, איז וואס!
מיר לייכטען, וואס מאכט עס אונז אוים!
מיר ווייסען דיין לעבען איז קורץ —
עס לעשט, ווי א ליכטעל זיך אוים!

און אז דו וועסט שטארבען, אויך דאן
מיר וועלען אלץ לייכטען, ווי פריהר,
און לייכטען אלץ רוהיג און קאלט.
און נאר נישט נעדענקען אן דיר! —

אין וואלד!

קום אין וואלד, מיין ליעבער פרײנד,
וואו עס סוד'ען זיך די בלעטער;
וואו עס אטהעמט פרײַ די ברוסט,
וואו ערקווויקענד איז דער וועטער.

קום, מיין פרײנד! פון שטאדט ענטלויף,
פון גערידער, פון געטימעל;
דאָרט אין וואלד איז גרין די ערד,
גרין די ערד און בלאָה דער הימעל.

קום אין וואלד, מיין ארמער פרײנד,
וועסט פערגעסען אנגסט און לײדען;
הערצן וועסטו דאָרט קיין פאלש:
נור פון גאָט די פייגעל רעדען.

קום מיין פרײנד! דו ביזט דאָך קראנק:
מענשען האָבען דיך דערעסען;
דאָרטען וועסט דו זיי ניט זעהן,
און דו וועסט דיין זאָרג פערגעסען!

* *
*

כ'וויל נעמען פון לעבען
דאָס אלץ, וואָס עס האָט:
זיין רוהם און זיין כבוד,
זיין שאנד און זיין שפּאָט;
די לוידען פון טייפעל,
דעם נחת — פון גאָט!...

* * *

איך וויל עס זאָל ריהרען
בעשטענדיג מיין ברוסט
פון העכסטע געפיהלען,
ביז נידרינגסטער לוסט!

ניט פרעג מיך קיין מיינונג,
דו נאָר, אויף דער וועלט!
וואו לעבען בעווענגט זיך
אָט דאָרט מיר נעפעלט!...

אח, לעבען, אח לעבען,
ווי האָב איך דיך ליעב!
און אלץ וואָס דו האָסט נאָר
איך נעהם ביי דיר, ניעב!...

* * *

מיין פאלק, איך האב דיין שווערען מזל:
איך וואנדער זעלבסט, ווי דו, ארום,
איך לייד, ווי דו, אויך לייד און שאנדע
און וועך פערפינסטערט, וואו איך קום!

דאך ביזטו גליקליכער — דיין גלויבען
בעלייכטעט דיר דיין פינסטערן וועג,
און לאנגזאם געהסטו און געדולדיג
וועסטו וועז קומען צו א ברעג.

איך האב שוין אבער אלץ פערלאָרען!
— מיין פאלק! ניט רעכען מיר די זינד —
איך זעה נאָר שווארצע וואלקען יאגען,
איך הער נאָר, ווי עס ווייגט דער ווינד!...

הערבסט

דער הימעל איז פינסטער, די ערד זי איז וויסט,
א רעגענדיל קאלטינקע טראפעליך גיעסט.
אין לופט, דאכט זיך, העננט דאָרט א שווארצע קאטעדרע,
ס׳לעזט עמיץ א לעקציע אויף „בראשית" דער סדרא.

ווי מאכטלאָז, ווי פויל און ווי קאלט איז זיין לעזען:
„אזוי איז די וועלט פון אמאל נאך נעוועזען:
נור תהו ובהו, און לעדיג און וויסט!" — —
א רעגענדיל קאלטינקע טראפעלעך גיעסט...

* * *

אַיך בין קיינמאל סענטימענטאל,
איך בין א זוהן פון וואַלד,
ענטציקט מיך ניט פון זונן־פערגאנג,
און זעלבע זאכען נאָר.
און דער לבנה'ס געלבען שיין
פערטרוי איך ניט מיין הארצענס־פיין.

איך האָב קיין גאָט צו קניה'ן פאר אויהם,
דער הימעל איז מיר לעער,
און ניעט דאָס הארץ אמאל א קלעם, —
דאָס אויג איז אָהן א טרער.
איך בין א זוהן פון וואַלד און שטרענג:
קיין דומע שטיק, וועו ס'וועלט מיר ענג!

איך בין אן אַרמער מענש פון וואַלד,
און דאָך, מיין פיעל געליעבטע, דאָך:
כ'גענין א שטיקעלע פאפיער.
געשריבען לאנג פון דיר צו מיר
און קען אויף אויסוועניג שוין לאנג —
ווי וועלט מיר יומטוב'דיג און באנג!
און דאָס געשריפט צום הארץ איך דריק
און בענק און וויין פאר וועה און גליק!

* * *

נישט אלץ האָב איך אייך אויסגעזאָגט
אין ליעד, אויף דעם פאָפּיער —
אוי, וואונדען פיעל פערבאָרגענע,
זיי ליגען נאָך אין מיר.

זיי זיינען סודות שרעקליכע,
כ'האָב אייך זיי נישט געטרויט;
זיי זענען פינסטער, ווי די נאכט,
און גרויזאם, ווי דער טויט.

א, שטארבען וועלען זיי מיט מיר,
איך וועל זיי נעהמען מיט —
און זאל אפילו פרעגען נאָט,
איהם זאגען וועל איך ניט!...

אינהאַלט.

ערשטער טייל:

אין מיטען וועג.

אין מיטען וועג — — — — — — — — 7
דער פערלאָרענער גלויבען — — — — — — — 8
הערבסט גערַאנקען — — — — — — — — 11
וואר ? — — — — — — — — — — 12
וויי שטיל — — — — — — — — — 13
א ראט — — — — — — — — — 14
פלוצלונג ווערט דיר אומעטיג — — — — — — — 15
דריי צייטען — — — — — — — — 16
לעבענס - אנגסט — — — — — — — 17
צוויייערלייי צער — — — — — — — — 18
דאָס פערשפעטינטע ליעד — — — — — — — 19
עס איז נעווען... — — — — — — — — 20
א ווייטער גליק — — — — — — — — 21
פרייד און טרויער — — — — — — — — 22
אויפ'ן ים — — — — — — — — — 24
אויפ'ן וואסער — — — — — — — — 28
דער ניגון — — — — — — — — — 29
וועמען ? — — — — — — — — — 30
א טראָפען... — — — — — — — — — 31
קענסטו ? — — — — — — — — — 32
מיין בעט — — — — — — — — — 33
אין קאָפע — — — — — — — — — 34
צו מיין גליק — — — — — — — — — 36

*
* *

דאָס שעהנסטע ליער־געזאַנג,
די שעהנסטע מעלאָדיען,
ניט זינג ביי׳ם בליהען,
נאָר זינג ביים אונטערגאַנג.

דאָס בליהען, פריינד, איז שעהן,
עס זינגט אוז קלינגט אליין!
דער אונטערגאַנג איז וועה אוז מיד —
פּערזינג, פערקלינג עס מיט א ליער!

פון קהלת — — — — — — — — — — 69
הוי החוקקים — — — — — — — — — — 74
דער שומר — — — — — — — — — — 75
שיר השירים — — — — — — — — — — 76

פיערטער טייל:

גאט און טייוועל.

גאט און טייוועל — — — — — — — — — 81
דעם דיכטערס ירושה — — — — — — — — — 83
דער אמת — — — — — — — — — — 84
צו די הימלען — — — — — — — — — 85
די אַרימע — — — — — — — — — — 86
אין זומער — — — — — — — — — — 87
דער פויגעל אין שטייגעל — — — — — — — — 88
פאר'ן בילד — — — — — — — — — 89
צו א כלה — — — — — — — — — — 90

פינפטער טייל:

ליעבע.

ניטא קיין האלט — — — — — — — — — 93
פינף באהנען — — — — — — — — — — 94
אויף דער פינפטער עוועניו — — — — — — — — 95
דו ביזט געווען... — — — — — — — — — 96
ווער? — — — — — — — — — — 97
איך וואלט וועלען... — — — — — — — — — 98

דער בוים בײם פענסטער — — — — — — — — 37
איך האָב אין לעבען... — — — — — — — — 38

צווייטער טייל:

פון אייגענעם קוואל.

אני מאמין — — — — — — — — — 43
אויף א פערד א ווייסען — — — — — — — — 44
דער אוווען — — — — — — — — — 45
בײם גרענץ — — — — — — — — — 47
צווישען מויערען... — — — — — — — — — 48
יענע... — — — — — — — — — 50
אין דער היים — — — — — — — — — 51
היימישע טעכטער — — — — — — — — — 52
צו א שולמית — — — — — — — — — 53
אין מינוטען ווייסטע... — — — — — — — — 54
דער ערווארטעטער טאָג — — — — — — — — 55
דער טויט פון נביא — — — — — — — — — 56
דער פרעמדער — — — — — — — — — 58
דוד'ס פידעל — — — — — — — — — 59

דריטער טייל:

ביבלישע מאָטייוון.

אין טאל — — — — — — — — — 63
אויף די בערג — — — — — — — — — 65
די בלוטיגע שטאָדט — — — — — — — — — 66
פון ירמיה — — — — — — — — — 67

דער איינגעשפּארטער — — — — — — — — 131
מיין ליעד — — — — — — — — — 132
אין וואלד — — — — — — — — — 133
נאָך ליעבע — — — — — — — — — 136
איך ווייל נישט — — — — — — — — 137
פּריהלינגס - פּרייהייט — — — — — — 138

זעקסטער טייל:

אידישע מעלאָדיען.

דער תלמוד — — — — — — — — — 139
כל נדרי — — — — — — — — — 140
אין סכה — — — — — — — — — 142
א האָר פון באַרד — — — — — — — — 143
די פּערדעטערין — — — — — — — — 144
חנוכה — — — — — — — — — 145
איך האָב ליעב — — — — — — — — 147
מיין קינד געווען... — — — — — — — — 149
אויף קראַאוו — — — — — — — — — 150
צום רייכען ברודער — — — — — — — — 152
צו... — — — — — — — — — 153
די ערשטע טעג — — — — — — — — 154
איך זיץ — — — — — — — — — 155
די עלטער — — — — — — — — — 157
צום איינזאמען — — — — — — — — — 158
דאָס בוימעלע — — — — — — — — — 160
דער צופּריעדענער — — — — — — — — 161
זון און פּעלד און וואלד — — — — — — — — 162
וועז דאָס לעבען... — — — — — — — — 163
גרינע — — — — — — — — — 164

אך, וואס וועסטו זאגען? — — — — — — 99
ליעד און ליעבע — — — — — — — — 101
נאך דיר... — — — — — — — — — 102
פון גרר — — — — — — — — — 103
הערצער שפיעל — — — — — — — — 104
צו... — — — — — — — — — 105
אין א זומער נאכט — — — — — — — 106
צו... — — — — — — — — — 108
אדיע — — — — — — — — — 109
מיט טויזענד אויגען — — — — — — — 111
איינע פון מיינע געליעבטע — — — — — 112
זי קומט שוין ניט מעהר... — — — — — — 113
עס איז מיר אין לעבען — — — — — — 114
עס האט מיך דער פריהלינג נערופען — — — — 115
מלכות — — — — — — — — — 116
צו... — — — — — — — — — 117
טייערע בילדער — — — — — — — 118
זיי א שוץ מיר — — — — — — — 119
אין א שלאפלאזע נאכט — — — — — — 120
דער הימעל — — — — — — — 121
קארטען שטיבלעך — — — — — — — 122
א נעראנק — — — — — — — — 125
הערבסט רעגען — — — — — — — 126
איך האב זיי געגעבען — — — — — — 128
פון שטאדט — — — — — — — — 129
אויסגעזונגען אלע ליעדער — — — — — — 130

שוין ווידער א פריהלינג מיט בלומען — — — — 209
איך האב דיך געגומען צו ליעבען — — — — 210
ס'דאכט מיר... — — — — — — — — — 211
דאס צווייגעלע — — — — — — — — — 212
דער פרייער — — — — — — — — — 213
א פאלקס־צוג — — — — — — — — — 214
די ליבענס הארפע — — — — — — — — 215
אידעאלען — — — — — — — — — 216

אכטער טייל:

צייט־ליעדער.

(1896—1901)

עס גיבען אין ליבען... — — — — — — — — 221
צו א געפאלענע פרוי — — — — — — — — 223
מענשען האבען טיפע הערצער — — — — — — 224
איך זינג — — — — — — — — — 225
איך ווארט — — — — — — — — — 226
די לופט איז — — — — — — — — — 227
גיה איך מיין פערלאשענער שטערען — — — — 228
אין קישען — — — — — — — — — 229
פיעל פינסטערע נעכט — — — — — — — — 230
דער נאכט־וועכטער — — — — — — — — 231
ס'ברויבען מיך מענשען — — — — — — — — 232
דאס נייע ליעבע ליעד — — — — — — — — 233
דער צוג — — — — — — — — — 234
איך וויים א הויז — — — — — — — — — 235
די ארימע כלה — — — — — — — — — 236
דער אנדלער — — — — — — — — — 237

זיעבעטער טייל:

בונטע ליעדער.

א תפלה — — — — — — — — — — — — 171
מאַרגנער ראַמאנס — — — — — — — — — — 172
איך פיהל — — — — — — — — — — — 174
שטערען — — — — — — — — — — — 175
שבת אבענד — — — — — — — — — — 177
א דיכטער'ס חלום — — — — — — — — — 179
איך יענער זייט ים — — — — — — — — — 180
אייביגע זוכער — — — — — — — — — 182
די ביבל — — — — — — — — — — 183
די צווייטע גליעבטע — — — — — — — — — 184
קרעלען — — — — — — — — — — 185
חרטה — — — — — — — — — — — 186
די ערשטע גראהע האר — — — — — — — — — 187
קום! — — — — — — — — — — — 188
דאס לעבען רופט — — — — — — — — — 189
אה, שטאלצעס הארץ מיינס — — — — — — — — 190
ביכער — — — — — — — — — — — 191
בירגער — — — — — — — — — — — 192
צום אלטען יאהר — — — — — — — — — 193
דאס „שטוב מיידעל" — — — — — — — — — 194
אין דער רוישענדער גאס — — — — — — — — — 196
פריהלינג אין קריעג — — — — — — — — — 202
אין מיין הארצען זינגט א ליער — — — — — — — — 203
טרוימעריי — — — — — — — — — — 204
איך בין ניט קיין אלטינקער מלך — — — — — — — — 206
דו פרעגסט, וואס איך מאך — — — — — — — — — 207
זיי זיינען ניט ווערטה — — — — — — — — — 208

איך קוק אויף די בערג — — — — — — — 239
אין א גרויסער שטאדט — — — — — — — 240
צום ווינד — — — — — — — — — 241
די שטערען — — — — — — — — — 242
כ'הער עס זאגען — — — — — — — — 243
כ'ווי׳ נעהמען פון לעבען — — — — — — 244
אין וואלד ! — — — — — — — — 245
הערבסט — — — — — — — — — 246
מיין פאלק, איך האב דיין שווערען מזל — — — 247
נישט אלץ האב איך אויסגעזאגט — — — 248
איך בין קיינמאל סענטימענטאל — — — — 249
דאס שעהנסטע ליער־געזאנג — — — — — 250